

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein der Infanterie.

M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeling
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.

A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.50

103de JAARGANG

No. 12

DECEMBER 1934

INHOUD.

	Blz.
De economische en industriele Verdedigingsvoorbereiding buiten onze Grenzen en bij ons, door A. M. VORSTMAN (II)	530
Adviezen en Inlichtingen	535
De Standaard, door Dragonder	536
Schematische Voorstelling van de Opstelling eener Divisie in de Verdediging....	538
Optreden van het Bataljon bij het verdragend Gevecht, door C. A. J. VAN DER HEEM	539
Nieuwe Uitgaven	542, 555, 561 en 564
Nomografie als Hulpmiddel bij militairtechnische Berekeningen, door A. V. VAN DEN WALL BAKE	543
Zooals het vroeger was (VI), door F. DE WITT HUBERTS.....	549
NICOLAUS HORTHY VON NAGYBÁNYA	558
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht.....	560
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	562
Uit de Vakpers	565

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1934

GEGEVENS! GEGEVENS!

BEVELEN! BEVELEN! BEVELEN! BEVELEN! BEVELEN!

HANDBOEK voor het maken van **BEVELEN**

Niet in den handel
GRATIS-PREMIE
VOOR ABONNE'S OP
DE MILITAIRE SPECTATOR

TACTISCHE GEGEVENS voor alle wapens

Niet in den handel
GRATIS-PREMIE
VOOR ABONNE'S OP
DE MILITAIRE SPECTATOR

Onze nieuwe tactische voorschriften beginnen hun voltooiing te naderen en daarmee is het oogenblik gekomen om een door Directeur en Redactie van „De Militaire Spectator” opgevat denkbeeld te verwezenlijken.

Het betreft niets minder, dan de abonné's in het bezit te stellen van een Handboek bij het maken van bevelen, hetwelk nimmer zal verouderen, hetwelk steeds „bij” zal zijn.

Dit Handboek zal daartoe verschijnen als een losbladig boekwerk in handig veldzak-formaat. Het zal alle in onze voorschriften voorkomende schema's

van bevelen bevatten, terwijl voorts schematische schetsen en wenken voor het maken van bevelen, zullen worden opgenomen.

In het begin van 1935 wordt het boek gratis aan de abonné's van „De Militaire Spectator” toegezonden.

Bij het verschijnen van nieuwe voorschriften, zullen de abonné's de in verband daarmee noodig wordende aanvullings- of wijzigingsbladen gratis als bijlage van „De Militaire Spectator” aantreffen, zoodat de leidraad steeds op de hoogte van den tijd zal blijven.

DE MILITAIRE SPECTATOR MAANDBLAD VOOR BEVELEN

GEGEVENS! GEGEVENS! GEGEVENS! GEGEVENS!

WILLEN! BEVELEN! BEVELEN!

Het Juiste Bevel . . . daar gaat het om, in Vredestijd bij Cursussen en Oefeningen, in Oorlogstijd op het Gevechtveld!

WILLEN, GEGROND OP WETEN!

Steeds meer Weten wordt terecht geëischt, zowel van Beroeps- als Reserve-Officieren. Daarom bestaat voor allen Behoeftte aan een **VERZAMELING DER TACTISCHE GEGEVENS.**

De Militaire Spectator biedt U die gratis aan!

Bij veelheid van Weten behoort Besluitvaardigheid! Het besluit wordt concreet in **HET JUISTE BEVEL.** Iedere Ondercommandant behoeft zijn Odracht, moet zijn Gegevens hebben en zijn Taak weten.

Steeds Meer Bevelen moeten gegeven worden en alle steeds in den juiste **BEVELSVORM.** Daarom bestaat mede Behoeftte aan een **HANDBOEK VOOR HET MAKEN VAN BEVELEN.**

De Militaire Spectator biedt U dat gratis aan!

Dit alles betreft echter nog slechts het eerste gedeelte van ons plan. Als aanvulling van het Handboek voor het maken van Bevelen toch zal t. z. t. in gelijk formaat aan de abonné's worden aangeboden een verzameling van Tactische gegevens, welke evenzoo op de hoogte van den tijd zal worden gehouden.

Met deze beide boekwerken zal ieder abonné van „De Militaire Spectator” steeds den gecompriëeerdte inhoud van de tallooze reglementen en voorschriften in den zak kunnen steken. Hiermede gewapend zal hij met vertrouwen naar oefening en cursus en . . . te velde kunnen gaan. Het

losbladige systeem heeft tevens het voordeel, dat een ieder kan medenemen wat hij denkt noodig te hebben.

De boekwerkjes en de aanvullingen worden, het zij nogmaals gezegd, gratis verstrekt aan ieder abonné en op geen enkele andere wijze verkrijgbaar gesteld. Directeur en Redactie vertrouwen, dat de aan deze uitgaven verbonden financiële opoffering en arbeid door de abonné's zullen worden beloond, door, ieder in eigen kring, krachtig mede te werken aan de vergrooting van het aantal abonné's en zodoende aan den verhoogden groei en bloei van:

DEPS- EN RESERVE-OFFICIEREN F 2.50 PER KWARTAAL

DE ECONOMISCHE EN INDUSTRIEELE VERDEDIGINGS- VOORBEREIDING BUITEN ONZE GRENZEN EN BIJ ONS

DOOR A. M. VORSTMAN,
Gep. Generaal-majoor Hoofdintendant.

II. (Slot van blz. 485).

Een kort overzicht van de voordeelen der uitgestelde contracten moge hier nog volgen.

Een eerste voordeel is wel, dat de contractanten precies weten wat van hen bij oorlogsgevaar zal worden verwacht. Zij behoeven dus niet in het onzekere te verkeereren, zooals in 1914 het geval was, hier en bijna algemeen elders, of zij iets zullen moeten leveren, waaruit dit zal bestaan en hoe het verloop zal zijn. Dit alles is nu geregeld, zoodat uit dezen hoofde geen tijd verloren behoeft te gaan.

Maar men is tevens verder gegaan. *Voor elken contractant wordt bovendien een mobilisatiedossier aangelegd*, bij welks samenstelling hij zelf het grootste aandeel heeft. In een werkplan worden nauwkeurig beschreven welke maatregelen moeten worden genomen in zijn bedrijf om na de eerste waarschuwing alles vlot te doen verlopen. Hier bestaan alzoo dezelfde voorbereidende maatregelen als voor de formatie en opstelling van militaire afdeelingen. Het nut van een en ander valt gemakkelijk in te zien.

Er wordt ook nog een *controle ingesteld op de uitvoering van de mobilisatiedossiers* der industriëelen. Voor elk bedrijf is een *regeeringsagent* („agent de réception”) aangewezen, tot wiens taak behoort na te gaan, dat een in werking getreden contract in alle deelen nauwkeurig wordt nageleefd. Ook voor deze agenten is een mobilisatiedossier noodig, dat zoowel aanwijzingen van algemeen aard bevat, voor alle bedrijven gelijk, als een bijzonder deel met afzonderlijke gegevens ten aanzien van het betrokken bedrijf.

Een zoo ver gaande voorzorg overtreft alles wat totnogtoe hier te lande is verricht. Maar wie zal ontkennen, dat hierdoor de grootst mogelijke waarborg wordt verkregen voor een onverwijde en doelmatige aanpassing van de industrie aan de zeer bijzondere toestanden, welke op haar terrein plotseling zullen opdoemen bij het uitbreken van oorlogsgevaar? En niet in de laatste plaats de zekerheid dat leveringen aan de weermacht zullen worden uitgevoerd op een wijze zoo goed als in die omstandigheden maar mogelijk is?

Onder de bepalingen van het „*contrat différé*” heb ik ook genoemd het geven van voorschotten op declaraties wegens leveringen, teneinde loonen te kunnen blijven betalen. Men herinnert zich wellicht de moeilijkheden, waarin industriëelen en ook zelfs gemeenten in 1914 hebben verkeerdt, die geen bankcrediet konden krijgen of slechts tegen hoogst bezwarende voorwaarden, zoodat voor

loonbetaling geen contanten aanwezig waren. Men kan dus het belang verstaan, dat gelegen is in het vooruitzicht van wel over contanten te zullen kunnen beschikken voor noodzakelijke uitgaven wegens loonen en grondstoffen. Dit vooruitzicht heeft ongetwijfeld in België ertoe meegewerkt om de bereidwilligheid tot het sluiten van uitgestelde contracten te vergrooten.

Thans mogen worden genoemd eenige onderwerpen, die de S. M. N. in België reeds heeft aangevat en welke reeds ten deele zijn geregeld. Ik wijs er nog eens op, dat de S. M. N. het geheele land omvat, zoowel weermacht als burgerbevolking, doch dat een voornaam doel van haar streven is om *aan de weermacht door de ruggesteun van een organisatie over het geheele land volledige vrijheid van beweging* te veroorloven, doordat ze steeds verzekerd kan blijven van alle noodige aanvullingen.

A. Instructie voor de *bescherming der burger-bevolking tegen de gevolgen van luchtaanvallen*.

De bekende oefening bij Luik was hier o.a. een uitvloeisel van.

B. Algemeene instructie van *voorzorgsmaatregelen, te nemen in die deelen van het land, welke door een vijand worden bedreigd*.

Hiertoe behooren o.a. de verzameling van waardevolle goederen voor de landsverdediging en de afvoer hiervan naar minder bedreigde punten. Het vervoervraagstuk is hierbij zeer belangrijk.

C. *De Regeering in oorlogstijd*.

Wetsontwerpen en bestuursmaatregelen zijn voorbereid tot het geven van volmachten aan den Koning en aan de Ministers.

D. *Organisatie van de „Service des Approvisionnements” in oorlogstijd*.

De voorbereiding van het oprichten van een „Office des Approvisionnements” heb ik reeds vermeld.

E. *Beheersching en centralisatie van de mobilisatie der nijverheid*.

Een ontwerp hiervoor is vastgesteld en ter uitvoering gezonden aan de „Services de Mobilisation” der burgerlijke departementen en de met aanschaffingsvoorbereidingen belaste militaire diensten.

Voorts zijn een aantal *afzonderlijke commissies ingesteld* voor het behandelen van bijzondere vraagstukken, zooals:

1. de *Sûreté de l'Etat* (grensbewaking, verkeer in het binnenland, censuur).
2. het *in veiligheid brengen van den veestapel* in het oosten des lands.
3. het *beschikbaar stellen van ministerieele archieven* ten behoeve van de mobilisatie.
4. de *instelling van de Commission Supérieure Maritime*, o.a. voor het zoo noodig overbrengen van de uitrusting van de havens in het binnenland naar havens nabij de kust.
5. de *burgerlijke luchtvaart* en haar samenwerking met de militaire luchtvaart.
6. het *verzamelen van een regeeringstarwevoorraad*.
7. het geven van de juiste bestemming in verband met de landsverdediging aan de *voorraden, die bij mobilisatie in de havens van Antwerpen en Gent worden aangetroffen*.
8. de *rechtsstoestand der ambtenaren* in oorlogstijd.
9. de *voorziening van het land in oorlogstijd met steenkolen en electrische stroom*.

Het belang van een goede regeling van al deze onderwerpen wordt ongetwijfeld ingezien door ieder, die zich de verwarde toestanden herinnert, welke in

de verschillende landen gedurende den oorlogstijd door het ontbreken van voorbereidingen ontstonden. De noodzakelijkheid om in deze aangelegenheden tijdig orde te scheppen door ze reeds in vreedetijd te bestudeeren en de uitvoering in dossiers vast te leggen kan dan ook moeilijk worden betwist. Een belangrijk punt in deze tijden is zeker ook, dat er *in vreedetijd zeer weinig uitgaven voor de Schatkist* mee gemoeid zijn. Het zijn hoofdzakelijk salarissen, die ervoor moeten worden betaald; aanschaffing van voorraden is er niet het gevolg van. Bovendien is het aantal personen, dat opzettelijk in dienst moet worden genomen voor het werk, zeer gering; de meeste medewerkers moeten ambtshalve worden aangewezen uit hen, die uit hoofde van hun ambtelijke functie erbij moeten worden betrokken. Men mag wel zeggen, dat tegenover de groote voordeelen, welke de Belgische organisatie belooft, ingeval onze nabuur in een oorlog zou worden betrokken, de uitgaven in vreedetijd in het niet zinken. Mocht het werkelijk tot oorlog komen, dan zouden de vredeskosten door de dan te verkrijgen verminderingen in de noodzakelijke, en met honderdtallen van millioenen francs te berekenen, aanvangsuitgaven, zeer vele malen worden overtroffen.

Zij, die aan het werk deelnemen, mogen niet geheel verstoken zijn van eenige kennis van de wereld van handel, industrie en landbouw. Zij komen er voortdurend mee in aanraking en moeten zelfs meermalen vrij ver doordringen in het intieme leven der bedrijven. Zonder loyale medewerking van die zijde zouden bovendien de resultaten van het werk zeer beperkt blijven. In België is die medewerking dan ook blijkbaar verkregen.

De niet-militaire wereld heeft duidelijk te kennen gegeven het groote belang in te zien van het door de S. M. N. ondernomen werk. Zij heeft begrepen, dat de hierbij betrokken belangen tevens haar eigen belangen zijn. Niet alleen dus, dat de uitgestelde contracten in groote aantallen konden tot stand komen, maar ook aan de leiding van het geheel is actieve medewerking verleend. Tot de „Commission des Approvisionnements” behooren ook, na vrijwillige beschikbaarstelling, een twintigtal reserve-officieren, leiders in zaken of in de nijverheid, die daadwerkelijk aandeel hebben in de werkzaamheden en de commissie met hun bijzondere kennis en ervaring bijstaan.

Zij waren ongerust, dat men het land bij een nieuwen oorlog even volledig onvoorbereid zou aantreffen als in 1914. Zij voelden de noodzakelijkheid om al die mobilisatiedossiers gereed te zien komen, opdat al het menselijk mogelijke zou worden gedaan om de oorlogsrampen tot het onvermijdelijke te beperken. Zij wenschten, dat niet opnieuw als met betrekking tot de toestanden in het begin van den wereldoorlog kon worden gezegd: „*Tegenover den vijandelijken inval was iedereen bereid zijn plicht te doen; maar niemand kende dien plicht.*”

In het vorenstaande is een zeer beknopte indruk gegeven van de veelzijdige taak der S. M. N. en van den omvang daarvan. De leiding der S. M. N. is zich ten volle bewust van de grootheid der taak. „*Le problème à résoudre est gigantesque.*” „*Le C. P. M. N. est un véritable comité de législation englobant dans ses préoccupations l'ensemble des activités publics des organismes administratifs et économiques, qui constituent l'ossature de la vie sociale de la Nation.*”

In die grootheid vindt zij haar kracht en de aansporing om steeds voort te gaan. De bereikte resultaten zijn evenzooveel prikkels om denzelfden weg te blijven volgen.

Het is geen gewoonte om over mobilisatieaangelegenheden van het eigen land in het openbaar te getuigen. Maar wat de Chef van de Belgische S. M. N. hier heeft verkondigd mag, ja moest openbaar worden gemaakt. De getroffen maatregelen vormen geen bedreiging tegen wie ook, maar zij zullen niet hebben nagelaten in het eigen land de gerustheid te geven, dat *de militaire weermacht zich in den rug gesteund weet door de geheele bevolking, die als een eenheid gereed staat zichzelf te handhaven*. De weermacht kan erop vertrouwen, dat zij niets zal behoeven te missen, wat binnen menschelijk vermogen ligt om haar te verschaffen tot steun bij de uitvoering van haar taak: de verdediging van de onafhankelijkheid des lands.

Welke CONCLUSIES vallen nu voor ons te trekken uit een bestudeering van het opstel in het Belgische tijdschrift?

In de eerste plaats zeker wel, dat er *bij ons nog een groot arbeidsveld braak* ligt, dus noodig bewerkt moet worden, dat groote voordeelen belooft op te leveren. Het elders gegeven voorbeeld prikkelt tot navolging, natuurlijk met inachtneming van de onvermijdelijke verschillen aan weerszijden van de grens.

En dan, dat, indien niet de hand aan den ploeg wordt geslagen, wij bij het uitbreken van een oorlog onszelf te midden van de grootste moeilijkheden zullen hebben te verwijten, dat gebrek aan vooruitzien ons deze heeft be-rokkend.

Hoe is dan de weg, die bij ons zal moeten worden ingeslagen?

Om te beginnen zal *het voornemen tot het instellen van een Centraal Orgaan ter voorbereiding van de militaire aanschaffingsdiensten in oorlogstijd in een daad moeten worden omgezet*. Hierdoor wordt reeds verkregen, dat de voor oorlogstijd aangewezen „aanschaffende autoriteiten“ in hun vredeswerk ter voorbereiding van hun taak belangrijk zullen worden gesteund. Bedoelde autoriteiten en de Chef van den Generalen Staf, die de leiding heeft en aanwijzingen moet verstrekken, kunnen zich niet in voldoende mate aan dit werk geven, omdat hun gewone dagelijksche werk eveneens al hun aandacht vraagt.

Evenals elders zal ook bij ons het Centraal Orgaan belangrijke steun kunnen ontvangen van reserve-officieren, leiders in het burgerlijke economische leven. Ik verwacht niet anders dan dat een oproep hiertoe meer aanbiedingen zal opleveren dan vooreerst bij den omvang van het werk zouden kunnen worden geplaatst.

De gelegenheid om voorschotten te geven op declaraties wegens leveringen, teneinde het betalen van arbeidsloonen ongestoord door te kunnen laten gaan, zal ook hier de volle aandacht moeten hebben.

Maar *niet minder is noodig, dat de wereld van handel, industrie en landbouw bij ons doet blijken, dat het haar wil is om met de Regeering samen te werken* en aldus te komen tot een zoodanige voorbereiding van alle maatregelen tot instandhouding van het economische leven van ons volk in oorlogstijd, dat bij het onverhoopt ontstaan van oorlogsgevaar de Regeering zich geschraagd weet door competente krachten uit alle kringen volgens geheel voorbereide plannen.

Reeds heeft *een zeer moedgevend geluid* geklonken. Volgens de dagbladen hebben de departementen Maastricht en Breda van de *Nederlandsche Maatschappij van Nijverheid en Handel* een voorstel ingediend, dat het Hoofdbestuur aan de Regeering de medewerking der Maatschappij zal aanbieden voor een spoedige en doeltreffende organisatie der economische en industrieele verdedigingsvoorbereiding, en heeft het Hoofdbestuur dit voorstel overgenomen.

Hieruit kan niets dan goeds voor ons land voortkomen. Het inzicht behoort algemeen te zijn, dat het *niet de taak der Regeering alleen* kan zijn om die voorbereiding tot een goed einde te brengen; de medewerking van de leidende personen uit de bevolking is hiervoor onmisbaar.

Gaarne zou ik nog enkele regels willen wijden aan de verbintenissen der leveranciers.

Ik heb reeds genoemd de Belgische uitgestelde contracten, die geheel rechtsgeldige verbintenissen vormen. Wordt het desbetreffende wetsvoorstel aangenomen, dan zullen zij bovendien hun bijzondere plaats in de wetten des lands krijgen. Zij zullen dan in oorlogstijd automatisch het karakter van vorderingsbevelen ontvangen, waardoor hun waarde nog belangrijk wordt verhoogd. Doordat het werkelijk contracten zijn, moesten allerlei wederzijdsche verplichtingen er ook in worden gestipuleerd. De uitvoering zal vallen op een vooraf geheel onbekend tijdstip, waarvan alleen bekend is, dat dan het economische leven hoogstwaarschijnlijk geheel zal zijn ontwricht; dus was het noodig om de uitvoering met zoodanige waarborgen te omringen, dat de buitengewone omstandigheden door extra-maatregelen kunnen worden geneutraliseerd. Zoo kwam men tot het opstellen van een *mobilisatiedossier*, waarvan een werkplan een voornaam onderdeel vormt, voor elke fabriek afzonderlijk. En bovendien werd de juiste naleving van het contract nog zoo goed mogelijk gewaarborgd door het aanwijzen van agenten, belast met het toezicht erop.

Bij ons daarentegen hebben de afspraken in vredestijd tusschen militaire autoriteiten en leveranciers geen rechtskracht, zoodat hun grondslag eenigszins wankelt, voorzoover hierbij een wissel wordt getrokken op den wil tot medewerking van den leverancier, wanneer hij op het critieke oogenblik aan het bestaan van de afspraak wordt herinnerd. Trekt hij zich dan terug, dan bevat zijn bereidverklaring geen aangrijpingspunt om hem te dwingen en zijn andere maatregelen noodig, die evengoed zonder bereidverklaring, in vredestijd opgemaakt, zouden kunnen worden toegepast.

Deze overweging verdient derhalve nog bijzondere aandacht. In elk geval staat onze regeling hierdoor en door het ontbreken van een aanwijzing tot het opstellen van een werkplan voor mobilisatie, te bewaren in het archief van het betrokken bedrijf, achter bij de regeling in België. Onze regeling behoeft inderdaad herziening, ook al ziet men voorloopig nog af van eenige voorbereiding buiten het direct militaire terrein.

Bijzondere aandacht dient nog gevestigd te worden op een clause in de Memorie van Toelichting op het meervermelde wetsontwerp om aan de uitgestelde contracten het karakter van vorderingsbevelen toe te kennen. Er wordt hier nl. gezegd dat „van den contracteerenden nijveraaf of handelaar (wordt gemaakt) een medewerker van den Staat, met het oog op nauwkeurig bepaalde bestellingen, waarvan de uitvoering reeds, *zoodra er diplomatieke spanning is*, door den leverancier kan worden voorbereid.”

Hier is dus gedacht aan het geven van een begin van uitvoering aan de contracten nog vóór er van een oorlogsverklaring sprake is. De contractanten zullen dus eventueel aanwijzingen krijgen en worden aangespoord om zich tijdig o.a. van de noodige grondstoffen te voorzien. Deze grondstoffen zullen bij voorkeur daar worden gezocht, waar zij het gemakkelijkst kunnen worden verkregen. Er mag zeker ook worden verwacht, dat men zal trachten zooveel mogelijk uit het buitenland binnen de grenzen te halen, teneinde de binnen-

landsche voorraden nog zoo groot mogelijk te maken, voordat uitvoerverboden in het buitenland dit verhinderen.

Onze wet op de uitvoerverboden beperkt de mogelijkheid tot het uitvaardigen hiervan tot tijden van oorlog of oorlogsgevaar. Op grond van deze wet kunnen derhalve geen maatregelen worden genomen tegen uitvoer in het tijdperk van diplomatieke spanning, dat aan een oorlogsverklaring vooraf pleegt te gaan. Denkt men nu echter aan de rijke voorraden alleen al van de lederindustrie en van de textielindustrie, welke zich in *Noord-Brabant* bevinden, dan kan het niet anders of *een gevoel van onzekerheid bekruipt ons, wanneer we ons de vraag stellen, of deze voorraden nog wel te onzer beschikking zullen staan op het oogenblik, waarop een mobilisatie zou worden bevolen.* Maar niet alleen deze. Om nog niet te spreken van de steenkolenvoorraden bij de mijnen in *Zuid-Limburg* en van de voorraden landbouw- en veeteelt-producten niet ver van onze grenzen, valt toch ook te denken aan het in de groote havens opgeslagen graan. Deze laatste voorraden kunnen in korten tijd ten vervoer worden opgeladen en dan zoo spoedig aan ons machtsbereik ontglippen, dat de tijd wellicht ontbreekt om dit te verhinderen. Hier past zeker groote waakzaamheid om een mogelijk groot nadeel voor onze economische voorbereidingen tijdig te keeren.

Ik meen te moeten volstaan met de aandacht te vestigen op de gevaren voor ons van economische voorbereidingen als in *België*, die reeds in een tijdperk van diplomatieke spanning in werking kunnen treden. **Zoolang onze voorbereidingen zich blijven beperken tot wat militaire autoriteiten op dit gebied kunnen doen, zullen wij steeds achteraan blijven komen en zullen wij nimmer kunnen zeggen, dat iedereen, die bereid is bij oorlogsgevaar zijn plicht te doen, dien plicht kent.**

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 24: Ik ben reserve-officier, afkomstig uit de militie en heb een verklaring geteekend, dat door mij, zoolang ik tot het reservepersoneel der landmacht blijf behooren, vrijwillig zal worden voldaan aan de verplichtingen omschreven in art. 5 tweede lid onder 3e en 4e van de wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905.

Nu ben ik volgend jaar 5 Mei 45 jaar en dan rust op mij geen verdere verplichting meer. Ik zou echter gaarne tot het reservepersoneel willen blijven behooren en verzoek U daarom beleefd mij te willen mededeelen welken weg ik hiervoor moet bewandelen.

Antwoord: Eenigen tijd vóór dat reserve-officieren — ook die herkomstig uit de militie — in aanmerking komen voor eervol ontslag worden zij door tusschenkomst van hun korpscommandant hiermede in kennis gesteld.

Aan hen, op wier behoud voor het leger wordt prijs gesteld, worden dan tevens inlichtingen verstrekt nopens de mogelijkheid om, na bekomen eervol ontslag, opnieuw te worden benoemd tot reserve-officier.

Bij zoodanige benoeming moeten zij zich verbinden, ten minste drie achtereenvolgende jaren als reserve-officier ter beschikking te blijven.

Het heeft geen nut dat de betrokkene zich vóór dien tijd met een verzoek tot den M. v. D. wendt.

DE STANDAARD

DOOR DRAGONDER. ¹⁾

Een week van harde, inspannende arbeid ligt achter ons. De spanning, die over alles en in allen heerscht blijft ongebroken bestaan. De mobilisatie nadert hare voltooiing. Voertuigen en auto's zijn gepakt, rijwielen en zadels beladen, scherpe patronen, verbandpakjes, herkenningsplaatjes enz. uitgereikt. De reserve-officieren zijn ingetreden, de groot verlofgangers zijn de kazerne binnengestroomd en hebben hun plaatsen in de pelotons en rijwielpatrouilles ingenomen, de manschappen der verbindingsafdeelingen hebben alweer het morse alfabet gerepeteerd.

Het is zoover dat alles en allen op hun plaats zijn, er kan uitgerukt worden. Even voor het donker wordt, staat het regiment in zijn geheel op het exercitieterrein opgesteld. De standaard is ingedeeld. Daar nadert de Regimentscommandant, duidelijk wappert de blauw-witte commandovlag. Bevelen volgen — de vleugel-eskadrons zwenken om. Hoogst ernstig klinken de woorden van den Regimentscommandant als hij het Regiment wijst op de taak, die het binnen enkele dagen waarschijnlijk te wachten staat — als hij doelt op de offers, die gebracht zullen moeten worden — op het vertrouwen en de verwachtingen van Koningin en Vaderland. En zeker zullen de woorden blijven naklinken: „ook in de gevaren, die ons te wachten staan, blijft het Regiment het Vaderland getrouwe tot in den dood. Leve de Koningin.” En dan komt het aangrijpendste oogenblik. De standaard treedt naar voren. De voorschriften gebieden het. Het heilige symbool van trouw aan het Oranjehuis, van eenheid met het Vaderland, gaat het Regiment verlaten om opgeborgen te worden op een veilige plek, het depôt in het achterland. In gedachten zien wij de Regimentscommandant nog éénmaal de eed van gehoorzaamheid, onderwerping en trouw namens allen op de standaard afleggen. Een koude rilling gaat door de gelederen — vele oogen zijn met tranen gevuld — zij voelen het die mannen, dat velen van hen dit kostbaarste van alles, dit altijd blijvende middelpunt nooit meer zullen terugzien. Het wordt toevertrouwd aan de handen van een oude getrouwe, die het straks op een bureau zal opbergen. Duizende Nederlandsche soldaten bevochten door de mystieke inspiratie van het Oranjedoek een overwinning, putten er verdubbelde energie uit, de soldaten van 1934 + . . . zullen het te velde moeten ontbereren. En nu een week later.

Twee jonge luitenanten van de Centrale onderwijsinrichting melden zich bij den Regimentscommandant. Bij zonsopgang — detachementen zijn reeds uitgerukt — wordt even buiten het kantonement, onder beveiliging nog der kantonementswachten, het Regiment verzameld voor de korte plechtigheid der eedsaflegging. Hoe eenvoudig, hoe ernstig, geen vroolijke muziek, geen belangstellende ouders, nog in de morgennevel met met scherp geladen vuurwapens zijn allen verzameld. Plechtig klinken de eeden, maar toch er ontbreekt

¹⁾ Een antwoord op den oproep der redactie aan het slot van het artikel „De beteekenis van het vaandel in den modernen oorlog” in het Juli nr.

het wijding-gevende symbool, er is geen Oranje-boven. O, zeker, de eed is even geldig — maar toch niet hetzelfde. En niemand begrijpt waarom de Standaard er niet wezen mag. Het is toch voor een ieder duidelijk, dat, ware de Standaard er, deze zeker niet met de eskadrons of de commandogroep zou mede-marcheeren om den vijand ontijdig onze aanwezigheid te verraden. Er is immers plaats voor te vinden op de goederen-auto van den Regimentsstaf.

En weer later.

Een avond van rust achter het gevechtsfront, het is 31 Augustus, de verjaardag van H.M. de Koningin — geen parade, geen défilé, maar hard werken om de paarden weer marschvaardig te maken, om wapens en uitrusting te verzorgen, om aan te vullen al dat wat verbruikt is of verloren gegaan. Maar toch verzamelt de Regimentscommandant zijn regiment om samen met enkele woorden Haar te herdenken, die diep vervuld van de zorgen voor haar lijdende volk, voor haar vechtende weermacht, in alle stilte haar geboortedag doorleeft. Hoe goed was het geweest nu weer de Standaard in het midden te hebben, zooals het altijd was op den 31en Augustus — om weer dat onbeschrijfelijke te doorvoelen, dat het hart sneller doet kloppen, dat het gevoel van innige verbondenheid aan Oranje weer doet trillen. En velen zoeken hun kwartier op, vol weemoed dat het niet zoo mocht zijn.

Lang heeft het Regiment standgehouden, de gevechtsgroep muntte uit in taaiheid en uithoudingsvermogen, daden van heldenmoed werden verricht. Daar bereikt de troep het bericht dat het H.M. de Koningin behaagt heeft het Regiment een „Eervolle Vermelding” toe te kennen, te hechten aan den Standaard. Moet nu de depôt-commandant in het garnizoen X deze Koninklijke onderscheiding op de Standaard hechten, terwijl het Regiment zelve ten koste van zware offers aan gesneuvelden en zwaar gewonden het eeremetaal heeft verdient? Het kan niet anders, want het voorschrift bepaalt, dat de Standaard en het Regiment gescheiden zijn!

Droevige werkelijkheid!

De terugtocht is in gang, vermoeid, uitgeput, hongerig, laat de Regimentscommandant ruiters en wielrijders langs zich heentrekken. Ernst en zorg is op zijn gezicht te lezen. Wil straks weer stand gehouden worden, dan zal een nieuwe bezieling gebracht moeten worden, woorden helpen niet meer, het moreel zakt en toch er moet nieuwe geestdrift komen, nog is het Vaderland niet verloren, ver achter liggen de onderwaterzettingen. Slechts het Symbool kan nog inspireeren, het „Oranje” kan bezielen, zooals het Staatsche Leger er door werd bezielde, zooals het gedurende den Tiendaagschen veldtocht ¹⁾, op Bali, Lombok en in Atjeh Nederlandsche soldaten in de allermoeilijkste omstandigheden deed standhouden en voorwaarts gaan. Zeker, wij weten het, de Standaard mag niet in handen vallen van den vijand en als zij medegaat te velde bestaat ongetwijfeld de kans — hoe klein ook — dat dit toch zal gebeuren.

Maar gaat zij verloren, dan weten wij zeker, dat het met eere zal zijn, dat zij verdedigd zal worden tot het uiterste. Wij begrijpen dat de Standaard niet in de hoofdweerstandstrook geplant zal worden, dat zij niet mede gaat op verkenning, dat zij, wanneer niet direct noodig, opgeborgen is in den goederentrein — maar dat ook de goederentrein niet onkwetsbaar is. Toch: de Standaard *hoort* bij het Regiment — Regiment en Standaard zijn niet te scheiden. De thans voor geval van mobilisatie bevolen scheiding is een groote miskennis

¹⁾ De afdeelingen en regimenten cavalerie en de afdeelingen infanterie van de Koninklijke landmacht hadden in Sept. en Oct. 1820 van Koning Willem I hun standaarden en vaandels gekregen.

van de waarde van dit symbool, dat zich slechts buigt voor H.M. de Koningin.

Gelukkig is deze miskennis nog goed te maken. De tijd om de funeste bepaling in te trekken achten wij *nu* gekomen. Moge onze chefs het voor ons aan den Minister van Defensie vragen. Wij kunnen ons niet voorstellen dat er eenige bezwaren tegen zouden zijn. De tactiek eischte reeds onze kleurrijke uniformen op, onze regimentsnummers, ja al wat op groote afstand met een kijker ook maar te onderscheiden viel.

Wèl gelukkig achten wij de bedieningen van onze kanonnen van 7 Veld — die onze mooiste zinspreuk „Het Vaderland getrouwe, blijf ik tot in den dood” ook in de kritiekste oogenblikken op hun vuurmonden zien staan. Jammer alleen, dat het slechts op onze 7 Velds staat en niet op de overige vuurmonden!

Hoe zeer wij ook buigen voor de onverbiddelijke eischen der moderne tactiek wij verlangen allereerst en boven alles onze standaarden met ons mede te velde te nemen.

VAANDELS EN STANDAARDEN TE VELDE BIJ BUITENLANDSCHE LEGERS

Het tijdschrift „La Belgique militaire” van 7 October 1934 bevatte de volgende mededeeling.

„Le Roi a remis des drapeaux aux trois bataillons de Chasseurs Ardennais, qui doivent donner naissance en cas de mobilisation aux 1e, 2e et 3e régiments de Chasseurs Ardennais. Cette cérémonie a eu lieu le 15 septembre à Arlon, dans la plaine de Waltzing.”

Hieruit blijkt, dat in *België* zelfs vaandels worden uitgereikt voor onderdeelen, welke eerst bij mobilisatie worden gevormd, zoozeer stelt men er prijs op, dat deze onderdeelen met een vaandel te velde gaan. Wij wijzen er in dit verband op, dat onze — bij mobilisatie te vormen — regimenten, hooger genummerd dan 22, geen vaandel bezitten.

Voor wat betreft *Frankrijk* richtte de redactie tot een hooggeplaatst Fransch officier de vraag of aldaar vaandels en standaarden te velde worden medegevoerd. Het antwoord was kort maar veelzeggend: „Le drapeau et le régiment sont inséparable.”

De Duitse *Reichswehr* bezit geen vaandels, blijkbaar aangezien men aan de formaties hiervan geen blijvend karakter wil toekennen.

REDACTIE.

SCHEMATISCHE VOORSTELLING VAN DE OPSTELLING EENER DIVISIE IN DE VERDEDIGING

Teneinde de bestudeering van hoofdstuk II De Verdediging van het nieuwe infanterie-reglement te vergemakkelijken en een overzicht te verschaffen van de daarin voorkomende bepalingen, bieden wij onze lezers als losse bijlage een schematische voorstelling aan van de opstelling eener divisie in de verdediging. Het formaat is zoodanig gekozen, dat de schets, eenmaal gevouwen, gemakkelijk in het infanterie-reglement kan worden gelegd.

Wij vestigen de aandacht op de vijf verschillende wijzen, waarop de zes bataljons in de hoofdweerstandstrook zijn gegroepeerd. Voorts op de sterkte-verhouding tusschen de troepen in de strook der voorcompagnieën (29 sectiën), tusschen deze strook en de stoplijn (12 sectiën) en achter de stoplijn (23 sectiën).

REDACTIE.

OPTREDEN VAN HET BATALJON BIJ HET VERTRAGEND GEVECHT

door C. J. A. VAN DER HEEM,
Kapitein der infanterie, Leeraar K. M. A.
met 1 schets.

(Zie de M.S. Aug. blz. 342, Sept. blz. 390 en Oct. blz. 505).

Als voorbeeld geven wij hieronder het bevel, dat den C.—I—I—10 R.I. (zie I.R. IIA. punt 187), mondeling aan zijn sectiecommandanten uitgeeft.

1. Vijand.

In den nacht en bij het aanbreken van den dag werden op vele plaatsen zeer actieve vijandelijke patrouilles afgewezen.

2. Eigen voornemens.

Ons bataljon zal een verdedigingsstelling innemen tusschen Zoom en een lijn loopende ongeveer 1½ km Zuid van en evenwijdig aan de spoorbaan.

Onze compagnie is rechtvoorcompagnie en neemt stelling in het vak tusschen Zoom en de spoorbaan. (inb.).

Rechts van ons staat III—R. Gr.

Links 2—I—10 R.I.

3. Voorposten.

Per voorcompagnie is een geweergroep als voorposten met waarschuwend taak vooruit. Voor onze compagnie bevindt deze groep zich 200 m W. van hoogte 14.4.

4. Wijze van bezetten van de stelling.

a. Voorsectiën.

— *Frontlijn* (wordt in het terrein aangegeven, zie schets).

— 3 voorsectiën van rechts naar links in volgorde 2e, 1e en 3e sectie.

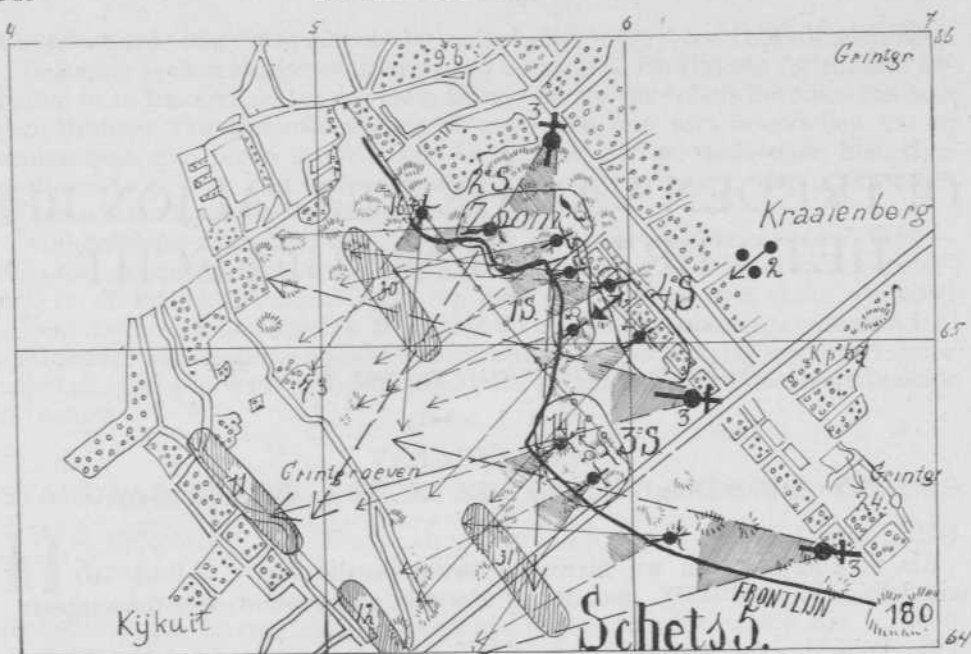
— 2e sectie verdedigt het nabij Zoom liggend kopjesterrein.

— 1e sectie in stelling tusschen hooge den en witgeverfd hek in de ijzerdraadafsluiting.

— 3e sectie in stelling in het kopjesterrein bij hoogte 14.4.

b. Compagniesreserve.

— 4e sectie in stelling in den boschrand.



5. Wijze van verdedigen van de stelling.

a. Aanwijzingen omtrent het vuur.

De lichte mitrailleurs stormvuur voorbereiden tot 700 m voor de frontlijn. Stormvuursein serie rood af te geven bij mijn cp. (vergelijk I.R. II A. punt 106).

Vuur op oogenblikdoelen te ontketenen op initiatief der Cn. van de voorsectiën zoodra daarop gunstige uitwerking kan worden verwacht (vergelijk I.R. II A. punt 103).

Schootsrichting (deze wordt in het terrein aangewezen, zie schets 5).

b. Compagniesreserve vult het vuur der voorsectiën aan (zie schets) en steunt eventueel het teruggaan dier sectiën. Schootsrichting (wordt eveneens in het terrein aangewezen, zie schets 5).

c. Vuurplannen uiterlijk 9.00 indienen.

d. Munitie. Het compagniesmunitiedepot is te

Per lt. mitr. de 3 trommels uit den G.T. mede bij het wapen gereed leggen.¹⁾ Ieder gewerschutter 60 extra patronen verstrekken.¹⁾

b. Gevechtsvaardigheid. Alle groepen steeds in of nabij de gevechtsofstellingen. De mitrailleurs tot vuren gereed.

6. Versterking van het terrein.

Lichte gevechtsdekkingen met rug- en zijweren tegen vuur van eigen zw. mitrs. Zoodra deze rug- en zijweren gereed zijn, hiervan bericht aan de betrokken sectie zw. mitrs. zenden.

Elk mitrailleurnest omgeven door een draadversperring, indien dit ongemerkt door den vijand kan geschieden.

7. Artillerie.

Rechtstreeksche steun voor ons regiment door I—6 R.A. Vóór ons compagnies-

¹⁾ Zulks op grond van nadere desbetreffende bevelen van den B.C., die over den G. T. beschikt.

vak zijn voorbereid de vuren 11, 12, 30 en 31 (de C. C. wijst deze op zijn kaart en in het terrein aan, zie schets 5).

Aanvragen om vuursteun aan mij.

8. Inlichtingsdienst.

Uitkijkposten.

2e sectie bezet een uitkijkpost op hoogte 16.3.

3e sectie idem op hoogte 14.4.

Uitkijkposten, elk sterk 2 man, over dag bij voortdurend bezet.

Verbinding tusschen uitkijkposten en mij zie punt 10.

Verkenningsspatrouilles.

C.—4e sectie wijst 2 verkenningsspatr. sterk 4 man plus commandant aan, uitzending op mijn nader bevel.

9. **Mijn cp** in den boschrand 400 m N.W. van de spoorbaan.

10. Verbindingen.

Tusschen de voorsectiën en mij een *sluiterverbinding* tot stand brengen, welke bij de 2e en 3e sectie tevens belast is met het overbrengen van berichten door de seinposten.

Alle belangrijke berichten tevens per *ordonnans*.

Per sectie een of meer gedekte ordonnansenwegen verkennen.

Gasbescherming

Aan- en afvoer

Geneeskundige dienst

Verplegingsdienst enz. p. m.

Zoodra C.—1—I—10 R.I. de vuurplannen van zijn S. Cn. heeft ontvangen, maakt hij eveneens zijn vuurplan op. Het kan hier bestaan uit een schets en enkele toelichtingen (vergelijk I. R. II A. punt 96).

De *schets* is weergegeven in fig. 5. De toelichtingen komen voor in punt 5 van het bevel van C.—1—I—10 R.I. Zij betreffen het stormvuur, het vuur op oogenblikdoelen en de munitievoorraad.

Wij willen dit vuurplan in het kort bespreken. Zooals uit het bevel blijkt, zijn door C.—1—I—10 R.I. reeds vóór het opmaken van het vuurplan aan de S. Cn. de noodige aanwijzingen gegeven omtrent de door hen af te geven vuren. De C. C. heeft intusschen geen gelegenheid de vuurvoorbereiding binnen korten tijd in kleinigheden na te gaan. Daarom maken de S. Cn. hun vuurplannen en moeten deze vóór 9.00 bij den C. C. indienen. Deze heeft nu tot 12.00 den tijd (zie bevel B. C., blz. 398) om, indien hij dit wenschelijk acht, wijziging te brengen in de voorbereide vuren zijner sectiecommandanten, b.v. indien hij dit met het oog op het *vuurverband* noodig oordeelt. De sectiecommandanten deelen bij het indienen hunner vuurplannen hem tevens mede welke terreinen in hun vak door hen niet kunnen worden bevuurd. In het onderhavige geval nemen wij aan, dat zij alle opgegeven vuren kunnen afgeven.

Hij verzamelt nu de schetsen der S. Cn. op een gezamenlijke schets, die gegeven is in schets 5. In deze schets komt, in overeenstemming met I. R. II A. punt 93, 99 en fig. II op blz. 87, tot uiting welke vuren bij *goed* en welke bij *slecht zicht* kunnen worden ontketend. Ook het *vuurverband* kan men er in

lezen. Met de rechter nevencompagnie wordt dit verzorgd door 1 mitr. groep der 2e sectie, links met 1 mitr. groep van de 3e sectie. Omgekeerd brengen de rechts en links staande afdeelingen vuur met 1 mitr. groep voor de frontlijn van de 1ste compagnie. Het vuurverband tusschen de groepen onderling is, zooals uit de schets moge blijken, bij goed zicht afdoende verzekerd. Bij slecht zicht is het nog vrij goed. Toch neemt C. 1—1—10 R.I. de volgende maatregel voor den nacht (voor 't geval de stelling zoo lang bezet blijft): C. — 2e sectie doet gedurende den nacht zijn linker mitr. groep een gewijzigde hoofdschotsrichting nemen. Deze wordt kompasstand 33.00. De groep blijft ten naasten bij op dezelfde plaats. Zij wordt in front gedekt door de gewoone groep, die daartoe bij het invallen der duisternis een stelling inneemt 50 m west van genoemde mitr. groep; hoofdschotsrichting kompasstand 48.00.

Thans is ook bij nacht het geheele terrein voor de frontlijn behalve door de zw. mitrs. ook door de lichte mitrs. bestreken.

De door de art. voorbereide vuren zijn tevens op de schets aangegeven. De C. C. heeft geen nieuwe wenschen omtrent door de art. voor te bereiden vuren in het stormvuurgebied. Inderdaad liggen de vuren 30 en 31 zoo gunstig mogelijk op de beide voor hoogte 16.3 en 14.4 gelegen kopjesterreinen.

Op soortgelijke wijze komen ook de bevelen van de overige ondercommandanten tot stand. Wij laten de samenstelling ervan aan den lezer over. In een volgend artikel hopen wij de ontwikkeling van den toestand op 18 Juni te schetsen en de bevelen voor den terugtocht te bespreken.

NIEUWE UITGAVEN

Geschiedenis van het 5de Regiment veldartillerie. Gaarne vestigen wij hier de aandacht op de ons toegezonden, gecyclostileerde, geschiedenis van het 5de veld, in 1922 ontstaan uit het 1ste Regiment veldartillerie en de 1e Zware Houwitserafdeeling. Daar het regiment zelf uiteraard nog geschiedenis moet maken, heeft de samensteller als het ware de inleiding daartoe geschreven en achtereenvolgens behandeld: de artillerie in het algemeen tot 1813; het 1e bataljon, later 1e Regiment artillerie van 1813 tot 1848; het Regiment veldartillerie van 1848 tot 1876; het 1e Regiment veldartillerie van 1876 tot 1922, met ten slotte een enkel woord over de vesting-artillerie.

Het geschriftje is zoodoende geworden tot een zeer beknopte geschiedenis van de Nederlandsche artillerie, waarin menig bombardier iets zal vinden dat hem nog niet bekend was.

C.

De Motordienst. Maandblad voor de vrijwilligers bij het V.L.S.K. Motordienst.

Dat de motorisatie ook onze weermacht niet onberoerd laat, wordt wel bewezen, doordat naast *Motorsport*, tijdschrift voor reserve- en dienstplichtigen van den motordienst" (zie *De Militaire Spectator* 1934 blz. 88) thans nog een afzonderlijk orgaan voor bovengenoemd korps is verschenen. Het heeft, blijkens het inleidend woord van generaal-majoor H. DE IONGH, Inspecteur van den Vrijwilligen landstorm, ten doel het saamhoorigheidsgevoel onder de vrijwilligers te verhoogen en voorts hun militaire kennis te vergrooten, teneinde hen in staat te stellen „als het moet" goede diensten te bewijzen. Met generaal DE IONGH hopen ook wij, dat redactie en uitgever hun moeite beloond zullen zien.

C.

NOMOGRAFIE ALS HULPMIDDEL BIJ MILITAIR- TECHNISCHE BEREKENINGEN

DOOR A. V. VAN DEN WALL BAKE,

Eerste-luitenant der genie.

1. *Wat is Nomografie?* Wiskunde! Ter geruststelling van den argwanenden lezer zij echter direct vermeld, dat deze wetenschap juist tot doel heeft, het minder met wiskunstige sympathieën besmette slachtoffer van dienst te zijn door hem grafische voorstellingen, z.g. „Nomogrammen”, ter beschikking te stellen, met behulp waarvan hij, door een enkele, eenvoudige *aflezing* direct het resultaat vindt, waarvoor anders misschien veel tijd en moeite zouden moeten worden besteed aan *berekeningen* met meer of minder ingewikkelde formules.

De groote voordeelen hiervan springen nu onmiddellijk in het oog: tijdwinst, geen formules te onthouden, geen gecijfer, met de altijd daaraan verbonden kans op vergissingen!

Geen wonder dan ook, dat in de ongeveer 35 jaar van haar bestaan de Nomografie zoo groote toepassing vond, niet het minst in de militaire techniek, althans in het buitenland. Tot voor enkele jaren was er in Nederland op dit gebied nog een grooten achterstand. Hierin begint echter den laatsten tijd verbetering te komen, niet het minst dank zij het initiatief van den heer J. W. N. LE HEUX, Leeraar aan de Kon. Mil. Acad. Getuige hiervan is ook het „Leerboek der Nomografie” van den Kapitein der Genie J. C. G. NOTTROT, evenals de in het Voorschr. Inrichten Stellingen opgenomen en mogelijk nog op te nemen Nomogrammen.¹⁾

Het doel van dit artikeltje is allerminst, een diepgaande wiskundige verhandeling betreffende Nomografie te geven, doch om in grooter kring belangstelling te wekken voor deze zoo bij uitstek praktische, en daardoor interessante wetenschap, en tevens om na te gaan, in hoeverre de resultaten daarvan van nut kunnen zijn voor militaire doeleinden.

2. *Historische ontwikkeling.* Hoewel voor 1899 al eenigszins in deze richting was gewerkt, (o.a. door LALANNE, die in 1843 het grondverzet, dat noodig was voor den aanleg der Fransche spoorwegen, grafisch bepaalde), zoo is toch als de eigenlijke grondvester der Nomografie te beschouwen de Franschman MAURICE D'OCAGNE met zijn in genoemd jaar verschenen „Traité de Nomografie”, waarin voor het eerst de verschillende wijzen van grafisch voorstellen systematisch worden ingedeeld, en waarin de theorie van het z.g. schaalnomogram wordt ontwikkeld, die sindsdien een hoofddeel vormt van de Nomografie.

¹⁾ Naar wij vernemen zal de nomografie voorts in het nieuwe Schietvoorschrift worden gebruikt als hulpmiddel bij het vuren met zware mitrailleurs, zoodat wij dit artikel in de bijzondere belangstelling van mitraillisten aanbevelen. Red.

Van het begin af had een groot deel van de toepassingen betrekking op militair-technische vraagstukken. In den Wereldoorlog kwam de Nomografie zeer snel tot ontwikkeling. D'OCAGNE werd belast met de leiding van een „Bureau de Nomographie”, dat tot taak had, gegevens voor artillerie en luchtvaart te verwerken tot overzichtelijke nomogrammen, die de vroegere cijfertabellen en schootstafels vervingen.

Na den Wereldoorlog is de Nomografie doorgedrongen in vrijwel alle gebieden van wetenschap en practijk, waar veel en vlug gerekend moet worden en waar dus met behulp van een nomogram tijd en moeite kunnen worden bespaard, zoodat tegenwoordig nomogrammen, evenals meetlat, rekenlineaal, profielenboekjes, normaalbladen, enz., tot de onmisbare hulpmiddelen van den technicus zijn gaan behooren. Dit kunnen dan gedeeltelijk officieele, gedrukte nomogrammen zijn, voor een ander deel echter ook nomogrammen, welke men zelf aanpast aan bijzondere eischen, zooals grooter formaat, een ander functiebereik, enz., dan wel geheel nieuw vervaardigde nomogrammen, zoodra een formule zóó veelvuldig voorkomt, dat de aan deze vervaardiging bestede tijd en arbeid toch nog een besparing beteekenen tegenover de vele berekeningen, welke anders noodig zouden zijn.

Men moet dus voor elk geval afzonderlijk nagaan, in hoeverre het loonend is een nomogram samen te stellen, waarbij de factoren, waarop gelet dient te worden, zijn:

de *bewerkelijkheid van het nomogram* en de hiermede te verkrijgen *tijdsbesparing*, welke o.a. weer afhankelijk is van het aantal malen dat het nomogram zal kunnen worden gebruikt, het aantal reproducties, dat men ervan denkt te maken (hoe meer exemplaren, hoe meer personen van het nomogram kunnen profiteren), de snelheid van aflezen, enz.

3. *Gebruik van nomogrammen.* Bij het uitvoeren van berekeningen kan men op de volgende manieren gebruik maken van nomogrammen:

- a. Bij betrekkelijk eenvoudige formules, waarbij het in de uitkomst niet op groote nauwkeurigheid aankomt: alléén met behulp van het nomogram.
- b. Bij groote berekeningen, waar wél groote nauwkeurigheid is vereischt: berekenen op de gewone (omslachtige) manier, terwijl men het nomogram gebruikt als een snel *controlemiddel* om de geheele berekening of een gedeelte daarvan te controleeren en cijferfouten zodoende te elimineeren.
- c. Bij groote berekeningen, waarbij men eerst eens de globale resultaten wil overzien en de bruikbaarheid ervan beoordeelen: eerst het nomogram, en daarna, met behulp van de hiermee verkregen globale gegevens, een uitvoerige berekening.

Het *nut* der nomogrammen springt vooral in het oog bij *die* berekeningen, waar een of meer der volgende factoren aanwezig zijn:

- a. Bij het gebruik van de betrekking moet men *zoo spoedig mogelijk resultaten* verkrijgen; men heeft dus geen tijd om eens rustig te gaan zitten cijferen.
- b. De betrekking moet worden toegepast in een *onrustige omgeving*, zooals bijvoorbeeld op een bouwwerk, in een fabriek, *op het gevechtsveld*.
- c. De betrekking moet worden gebruikt door *theoretisch onvoldoende geschoold personeel*, zooals arbeiders, lagere beambten, en ook *onderofficieren*.

De gunstige uitzonderingen niet te na gesproken, ondervindt deze categorie over het algemeen veel moeite bij het uitvoeren van, zelfs eenvoudige, berekeningen. Fouten (in het bijzonder decimaalfouten) worden veelvuldig gemaakt; bovendien kunnen meestal niet te hooge eischen gesteld worden aangaande een uitgebreide kennis van formules. Voor hen moet dan ook het nomogram van groote waarde worden geacht.

Bovenstaande voorwaarden zijn aanwezig bij de technische bedrijven, maar eveneens in de practijk van verschillende militaire diensten, zoodat het hiermede te verklaren is, dat reeds de eerste toepassingen der nomografie op dit gebied betrekking hadden. Voor wapens als artillerie, pioniers, enz., is het mogelijk en wenschelijk, dat die formules, welke in de practijk veelvuldig voorkomen en waarbij het vooral aankomt op vlotte en snelle resultaten, meer nog dan op groote nauwkeurigheid daarvan, worden omgezet in nomogrammen. Een aanvang hiermede is reeds gemaakt: achter in het „Voorschrift Inrichten Stellingen, Aanhangsel A, Gebruik en toepassing van springmiddelen”, zijn als bijlagen opgenomen enkele nomogrammen, die betrekking hebben op de verschillende ladingformules. De met deze en enkele andere nomogrammen bij het Regiment Genietroepen verkregen resultaten sporen aan om in deze richting, waar nog een zeer groot gebied braak ligt, verder te gaan.

4. *Het schaalnomogram.*

Van de zeer vele vormen, waarin nomogrammen kunnen voorkomen, zij hier alleen vermeld het z.g. schaalnomogram, dat in de meeste gevallen goed voldoet.

Het schaalnomogram bestaat uit 3 „functieschalen”, lijnen met een schaalverdeling, welke elken willekeurigen vorm kunnen hebben, alsook verschillende standen ten opzichte van elkaar.

Het gebruik hiervan is zeer eenvoudig; van de formule welke aan het schaalnomogram ten grondslag ligt, kent men in een bepaald geval de grootte van 2 der 3 veranderlijken. Elke veranderlijke heeft zijn eigen schaal. Men zoekt nu de 2 waarden op de betrokken schalen op, en verbindt deze twee punten door een z.g. *afleeslijn*; waar deze de schaal der derde veranderlijke snijdt, kan men de waarde hiervan ineens aflezen. Als afleeslijn kan dienst doen een lineaal, de rechte kant van een stuk papier, een gespannen draad, of, wat het meest aanbeveling verdient, een reep celluloid met een ingekraste rechte lijn.

Vrijwel de eenige voorzorg, die men bij het gebruik van schaalnomogrammen moet nemen, is, dat men ervoor zorg draagt, dat het nomogram steeds goed vlak blijft en niet kreukelt. Daartoe kunnen zij òf worden opgenomen achter in voorschriften en andere boekwerken, òf, wat meer aanbeveling verdient, worden medegenomen als losse bladen in een mapje of hoes van een handig formaat, liefst van celluloid.

Enkele groote voordeelen, welke het schaalnomogram biedt boven andere grafische voorstellingswijzen, zijn:

- 1°. Het nomogram is zeer *overzichtelijk*. De verschillende veranderlijken komen voor op duidelijk gescheiden schalen, zoodat vergissingen vrijwel niet voorkomen.
- 2°. Door deze overzichtelijkheid is het schaalnomogram een der weinige gratieken, waarmede *ongeschoold personeel* kan werken.

- 3°. De mogelijkheid hiertoe wordt nog vergroot, doordat de *grote openblijvende ruimte* gelegenheid geeft tot het opnemen van toelichtingen, teekeningen, voorbeelden van aflezing, enz.
- 4°. Door het toepassen van *dubbelschalen* is het mogelijk, *nevenbetrekkingen* op te nemen, waardoor de practische bruikbaarheid nog wordt vergroot.

Uit deze voordeelen volgt, dat het schaalnomogram, ook voor militaire doeleinden, den voorkeur verdient boven andere typen nomogrammen.

Als bijlagen zijn hierachter opgenomen twee exemplaren uit een bundel nomogrammen, welke aan alle officieren en onderofficieren van het Ie Bataljon (Pioniers) van het Regiment Genietroepen is uitgereikt. Uit den aard der zaak hebben zij dus betrekking op formules, welke hoofdzakelijk in de practijk van den pionier zullen voorkomen. Echter moge de algemeene vorm en indeeling van een schaalnomogram eruit blijken, terwijl bij bestudeering het werkelijk zeer eenvoudige en snelle gebruik zal opvallen.

LITERATUUROPGAVE.

- M. D'OCAGNE, *Traité de Nomographie*, Gauthier-Villars, Paris, 1921.
 J. C. G. NOTTROT, *Leerboek der Nomografie*, Noordhoff, 1930.
 J. W. N. LE HEUX, *Beginselen der Nomografie*, Kluwer, Deventer 1926.
 Dr.-Ing. M. MAYER, *Nomographie des Bauingenieurs*, Sammlung Göschen, 1927.

Onderschrift Bijlage I.

Het nomogram dient ter vervanging van de volgende lading-formules:

Wel- en vloeijzer en gegoten staal: $L = 20 \text{ BD}$; Gegoten ijzer: $L = 10 \text{ BD}$;

Hard hout, waarvan de afmeting (D) in de richting van de werking van de lading groter dan 30 cm is: $L = 2 \text{ BD}$; Hard hout, doch D kleiner dan 30 cm: $L = \frac{5}{3} \text{ BD}$;

Zacht hout: $L = \frac{4}{3} \text{ BD}$; Gewapend beton: $L = \text{BD}$.

Weliswaar zijn deze formules alle zeer eenvoudig, maar aangezien ze veelvuldig voorkomen en meestal gebruikt moeten worden door het lagere kader, eventueel zelfs door dienstplichtigen, welke deze formules niet uit het hoofd zullen kennen, was het samenstellen van een nomogram loonend. Tevens met het oog daarop is het zoo eenvoudig mogelijk gehouden.

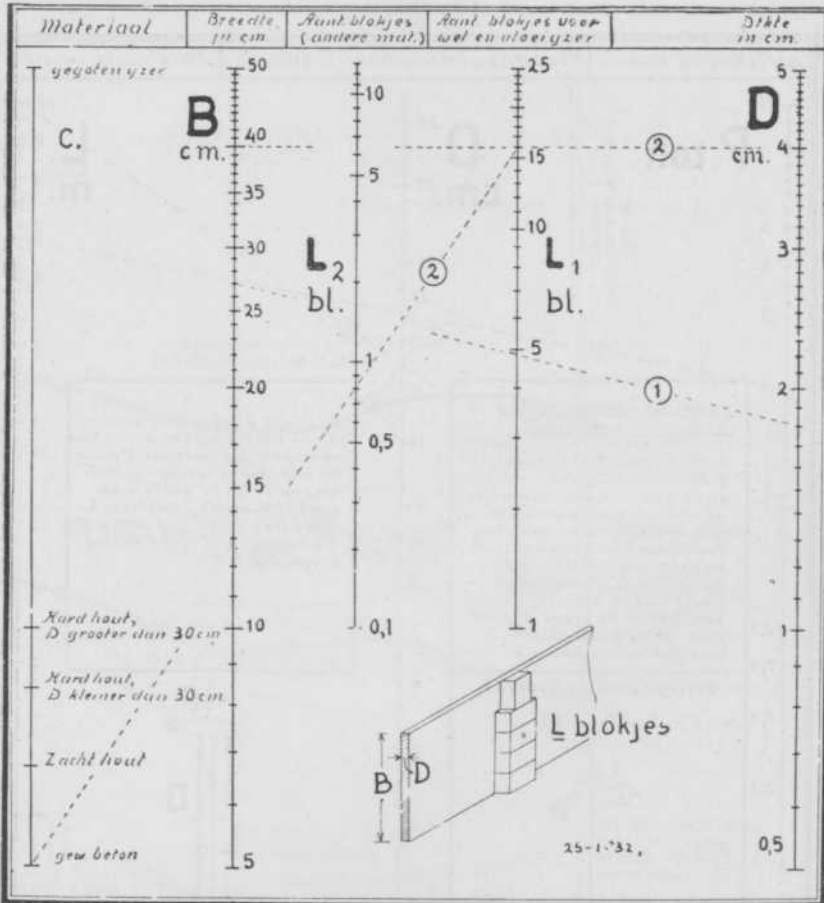
I. DOORSLAAN VAN IJZER, HOUT EN GEWAPEND BETON.

Formule: $L = c.B.D.$, waarin L de benodigde lading in blokjes pikrinezuur, B en D de breedte en dikte van het te vernielen voorwerp in cm., en c een constante, afhankelijk van het materiaal, voorstelt.

Gebruik: Leg een liniaal over de betr. punten der schalen B en D . Op schaal L_1 kan men nu het benodigde aantal blokjes afgelezen voor *wel en vloeijzer* en *gegoten staal*. Voor *andere materialen* verbindt men het gevonden punt op schaal L_1 met het vereischte punt van schaal C ., waarna op schaal L_2 het vereischte aantal blokjes wordt afgelezen.

Voorbeelden: 1. Door te slaan een vloeijzeren plaat, breed 27 cm, dik 1,8 cm. Benodigd 5 blokjes. (zie stippellijn 1).

2. Door te slaan een gew. beton zuil van 40×40 cm. Bereken eerst de lading voor 40×4 cm, waarna het resultaat met 10 moet worden vermenigvuldigd. Voor 40×4 is nodig 0,8 blokje, (schaal L_2), dus voor 40×40 cm zijn nodig 8 blokjes. (zie stippellijn 2).



11. KNIKNOMOGRAM VOOR RONDHOUT.

Formule: $P = \frac{D^4}{V \cdot 200 L^3}$, waarin P de belasting op den kop in tonnen,

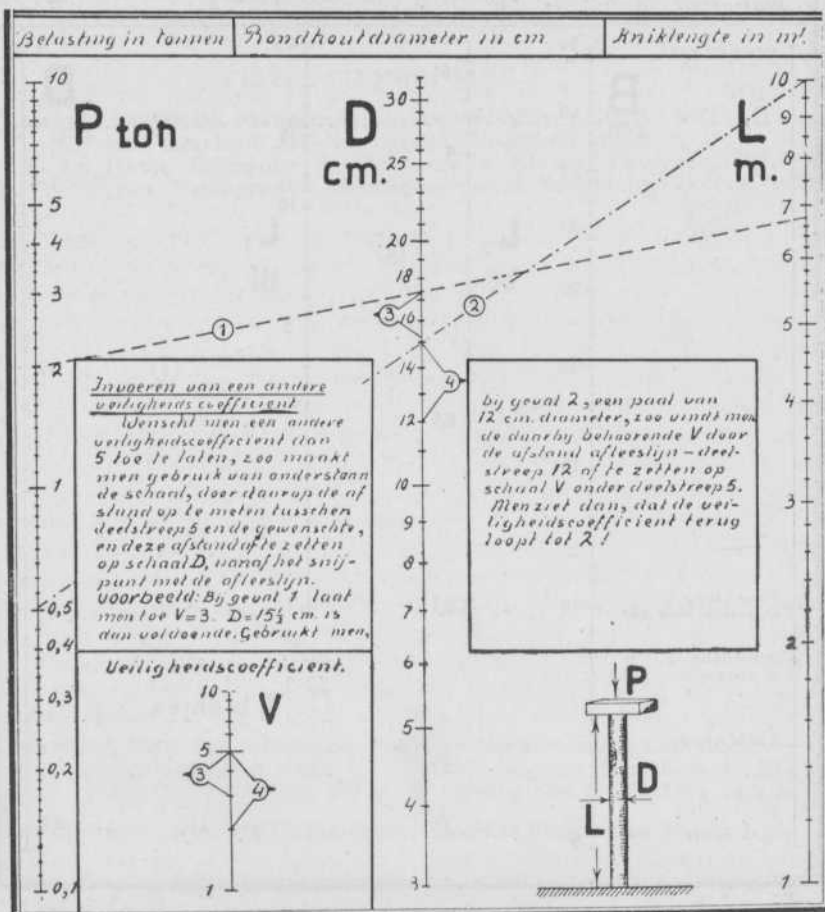
D. de diameter van het rondhout in cm, L de kniklengte, en V de veiligheidscoëfficiënt voorstelt.

In onderstaand nomogram is als normaal aangenomen $V = 5$; met behulp van de kleine schaal kunnen ook andere waarden ingevoerd.

Gebruik: Door een liniaal te leggen over de betrokken punten der schalen voor P en L kan men op de middelste schaal aflezen de vereischte diameter van het te gebruiken rondhout. Heeft men een rondhout van bepaalde lengte en dikte, zoo vindt men op de linkerschaal de belasting, die men daarop mag toelaten.

Voorbeelden: 1. Een paal lang 6,8 m, moet 2 ton dragen. De dikte in het midden moet dan minstens 18 cm zijn. (Zie stippellijn 1).

2. Een paal, lang 10 m, dik in het midden 15 cm, kan dragen ruim 500 kg (Zie stippellijn 2.).



Het berekenen van rondhout op knik komt vrij veelvuldig voor, bijvoorbeeld bij beenen van een bok of schraag, derricks, palen van een juk, stempels, enz.

De hiervoor gebruikelijke formule van EULER vereischt veel cijferwerk, zoodat toepassing van een nomogram een aanzienlijke tijdsbesparing geeft.

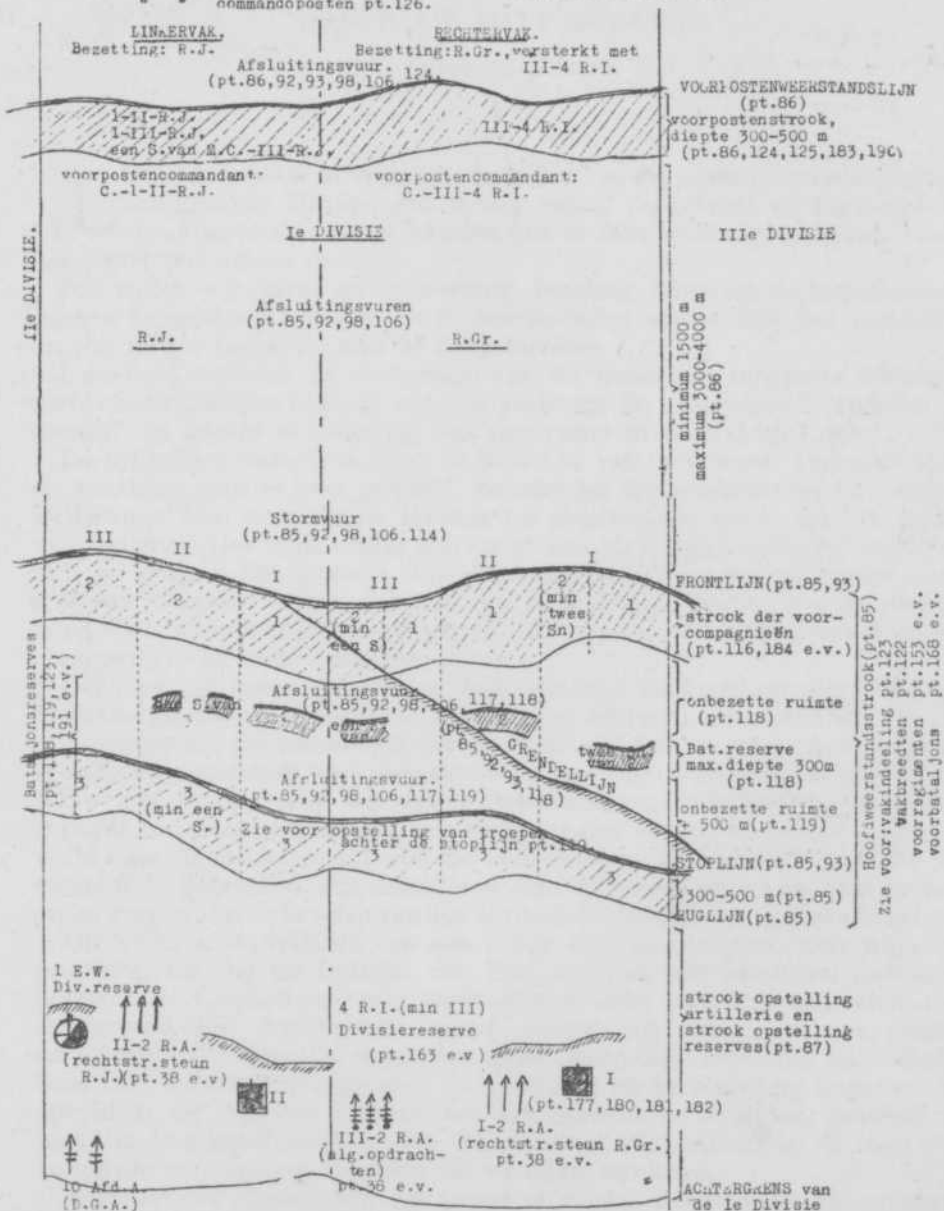
BIJLAGE VAN „DE MILITAIRE SPECTATOR” van December 1934.

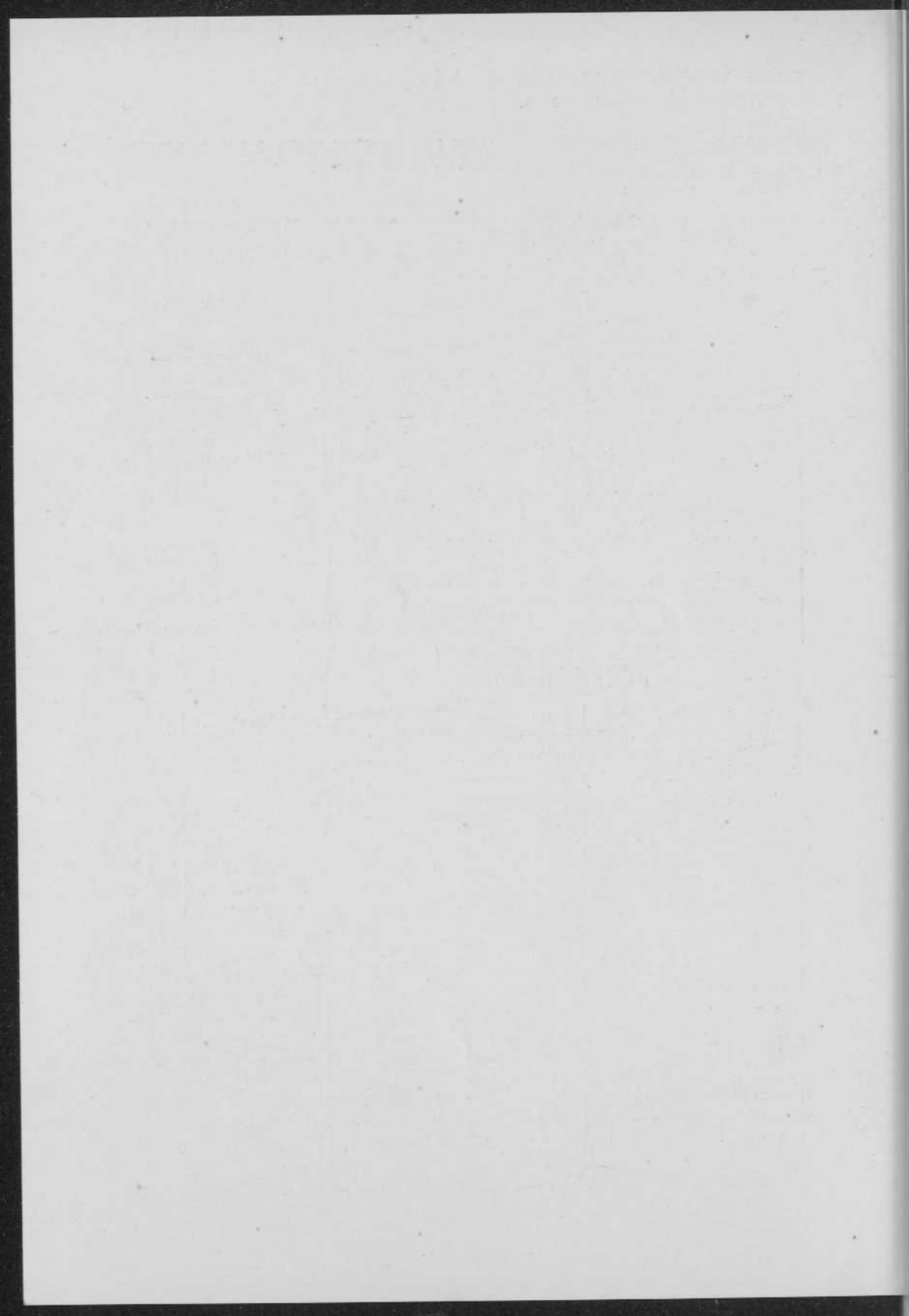
SCHEMATISCHE VOORSTELLING VAN DE OPSTELLING DER Ie DIVISIE IN DE VERDEDIGING (1).

Schaal: 1 cm = 200 m

(De punten verwijzen naar I.R.-II A.)

- (1) De zware mitrailleurs, mortieren van 8, kanonnen van 6 veld en commandoposten zijn niet in het schema opgenomen.
 Zie voor zware mitrailleurs de punten 115, 116, 118, 119 en 217 e.v.
 " " mortieren van 8 " " 115, 118, 119, 120 en 243 e.v.
 " " kanonnen van 6 veld " " 115, 116, 118 en 262 e.v.
 " " commandoposten pt. 126.





ZOOALS HET VROEGER WAS

DOOR F. DE WITT HUBERTS,

gep. Luitenant-generaal tit.

VI

„L'infanterie c'est la reine des batailles" is een oude uitspraak. Zal deze altijd waar blijven? Dit is een vraag, die slechts de toekomst kan beantwoorden en wij houden ons in deze vluchtige schetsen slechts bezig met wat achter ons ligt.

Zoo willen wij thans, na de werving, betaling, kleeding en bewapening te hebben besproken, ook een korte beschouwing wijden aan het *voetvolk* en daarbij in het bijzonder aan de *landsknechten*.

Zekerheid omtrent de oorsprong van de benaming *infanterie* bestaat er niet; enkelen leiden haar af van het Italiaansche „infanteria", anderen van „fante", de knecht of volgeling van den ruiter in de Middeleeuwen.

De verdediger van eigen gezin en haard is, van de vroegste tijden af, steeds de weerbare man te voet geweest, behalve bij die rondzwerfende stammen, welke door hun nomadische levenswijze aangewezen waren op het gebruik van rijdieren. Het blijft echter een strijd van man tegen man, tot anderen er zich bij voegen, het gevecht dus uitgebreid wordt en ten slotte het aantal strijders zóó groot wordt, dat, om den tegenstander met succes te verjagen, er regels moeten worden gevonden, opdat men, hoewel individueel strijdende, gezamenlijk een zelfde doel bereikt.

Doch om tot dezen einduitslag te komen had men een aanvoerder noodig, die aanwijzingen gaf. Hierdoor verloor het individu de macht om op zichzelf te strijden. De aanvoerder verdeelt de strijders in groepen, waarvan hij er enkele achterhoudt voor een aanval in den rug of als reserve, enz. Er ontstaan dus in den loop der tijden bevelhebbers, afdeelingen, een bepaald gebruik van deze afdeelingen, een *indeeling* dus van de strijdbare massa, een vechtwijze of *tactiek*, maar ook de behoefte om het eigen wapen zoo goed mogelijk te gebruiken, dus *exercitie* of oefening en de plicht om zich te leeren onderwerpen aan de bevelen van den aanvoerder en de *krijgstucht* wordt geboren.

Dit vechten in verband om een zelfde doel te bereiken, zien wij uiterst primitief, o.a. bij de Galliërs, die hun strijders met kettingen aan elkaar bonden! De Grieken met hun stedenstaten, ieder met een eigen klein leger, aangevoerd door den besten strijder, sluiten zich aaneen tot den phalanx, de Romeinen brengen dezen gezamenlijken strijd nog verder tot ontwikkeling, door hun voetvolk in legioenen te verdeelen en in meerdere liniën te doen oprukken, de jongsten vooraan om het gevecht in te leiden, gevolgd door hen, die door meer ondervinding, hun instinct van zelfbehoud de baas weten te blijven en ingrijpen wanneer de voorsten wankelen.

Wanneer het Romeinsche rijk groeit in macht, wordt de weelde groter en het burgerleger verdwijnt; de strijd moet worden gevoerd met betaalde

beroeppsoldaten, die gelijk geoefend worden en het verschil tusschen de cohorten van de voorste en volgende liniën bestaat niet meer, al blijven de liniën behouden.

Toen in den slag bij Adrianopel (378 n. C.) de zware Gothische ruiters de Keizerlijke inf. cohorten ondersteboven wierpen, ontstond de eerste twijfel aan de waarde van de inf. Dan komt de volksverhuizing met haar zwermen cav. Europa overstroomen en doen onder het feudale stelsel leenheeren en leenmannen hun krijgsdienst te paard en als de legers die ter Kruistocht varen bijna geheel bereden zijn, wint nog meer de overtuiging veld, dat de beteekenis van het voetvolk gering geworden was, al kon men die ook niet ontberen bij belegeringen en bij gevechten in bosch- en bergachtig terrein. De slagen bij Bouvines (1214) en Kortrijk (1302) zouden evenwel bewijzen welk een kracht de gewapende burgers te voet uit de Brabantsche steden konden ontwikkelen.

Terwijl in Frankrijk de inf. voornamelijk diende als basis voor de feudale cavalerie, gebruikte men haar in Engeland, reeds onder Eduard I, om met haar lange bogen de schok van de ruitery voor te bereiden; het voetvolk was hier een wapen op zichzelf, met een bijzondere functie op het gevechtveld en een eigen tactiek.

Ons land, met zijn rijke handelssteden, had zijn georganiseerde militie; de bewoners waren aangewezen voor de verdediging van de stadsmuren. Voor den strijd daarbuiten moest krijgsvolk in dienst worden genomen, gewoonlijk slechts zoolang de oorlog duurde, doch was de vrede gesloten, dan hadden de soldeniers, gewoon aan het losbandig leven te velde, weinig lust in een vreedzamen werkkring en zij vereenigden zich, onder het bevel van één hunner, dikwijls iemand van lagen adel, een z.g. condottiere, bekend als een dapper en bekwaam soldaat, aan wien eed gedaan werd en die zich met zijn bende verhuurde aan den een of anderen landsheer of Vorst, die met zijn buurman een appeltje had te schillen.

Zulke inf.troepen werden gaarne door krijgvoerende Vorsten aangenomen, omdat men wist op die wijze te beschikken over in den strijd geoefende en geharde mannen. Doch van welk gehalte dit voetvolk was, hiervan getuigt o.a. de reeds meer aangehaalde Brantôme¹⁾, die van de inf., waarmede Karel VIII in 1493 naar Italië trok, schrijft „C'estoient pour la plupart des hommes de sac et de corde, meschans garnimens, eschappés de la justice et surtout force marqués de la fleur de lys sur l'espaule, essorillés (d.w.z. gebrandmerkt met de Fransche lelie of gestraft met het afsnijden van de ooren) „et qui cahoyent les oreilles par longs cheveux hérissés, barbes horribles, tant pour ceste raison, que pour se monstrier plus effroyables à leurs ennemys”.

De vuurtactiek van de boogschutters geraakte vrij spoedig in onbruik; na den slag bij Mortgarten beheerschten de Zwitsers met hun lange pieken gedurende een langen tijd de slagvelden, vooral in de Fransche legers, terwijl in Duitschland de z.g. „Grosse Garde”, ook Zwarte Hoop genoemd, beroemd en berucht was en dikwijls een sterkte had van 4000 man. Zij bestond uit „herrliche auserlesene Mannschaft aus vielen Orten und Völkern, alle zu Fuss”. Ook deze troep ging van hand tot hand, o.a. van den Hertog van Saksen naar Keizer Maximiliaan. In 1493 viel de Zwarte Hoop in Gelderland en brandschatte tot Utrecht. Daarna werd zij gebruikt tegen de Ditmarschen,

¹⁾ BRANTÔME V. 580.

al was de bende ook verlopen tot 8 compn. De Hertog van Saksen nam de rest weer aan om in Friesland te strijden, doch toen deze dit land in 1515 verkocht aan Karel V, liet hij de Zwarte Hoop onbetaald achter en deze trok nu plunderend door Drenthe, Overijssel, Gelderland, het Sticht naar Holland en bedreigde zelfs Amsterdam. Omstreeks 1518 is deze bende verlopen.

Op verschillende Rijksdagen waren er besluiten genomen om aan deze landplaag van brandstichtende soldaten een einde te maken, maar steeds te vergeefs, tot het Keizer Maximiliaan gelukte de inf., bekend als de *Landsknechten*, in het leven te roepen, die zijn blijven bestaan tot het opkomen van de staande legers.

Ook deze bestonden uit soldeniers, doch het waren thans niet meer geheele vendels die in dienst genomen werden, maar een beproefd krijgsman kreeg het „Werbepatent” volgens een gedrukte ordonnantie, om een regiment van een bepaald aantal soldaten aan te werven, teneinde onder de Rijksbanier te dienen, zooals een Keizerlijk besluit van 1495 bepaalde. De aangeworvenen werden dus Rijkssoldaten, met het gevolg dat ook mannen uit de betere standen, zelfs adellijken, het geen schande achtten in de gelederen der landsknechten te dienen. De „Feldobrist” die als aanvoerder dezer inf. aan Maximiliaan daarbij de meeste diensten bewezen heeft, was Georg von Frundsberg.

Om den keizer als stichter van deze troepen te eeren, rijmde een landsknecht in de 16e eeuw het volgende liedje:

Gott gnad dem grossmechtigen Kaiser frumme
 Maximilian! bei dem ist aufkumme
 Ein order, durchzeugt alle land
 Mit pfeifen und mit trummen:
 Landsknecht sind sie genannt.

FRUNDSBERG, dikwijls de vader der landsknechten genoemd, was een Zwaab, in 1473 geboren, die door MAXIMILIAAN in 1504 wegens zijn dapperheid eigenhandig tot ridder geslagen was. Gedurende den krijgstoct, welke de Keizer in 1509 ondernam, werd hij tot commandant over een regiment voetknechten benoemd en had het reeds in 1513 tot Keizerlijk „Feldobrist” gebracht over een leger landsknechten, waarmee hij tegen Venetië optrok en grooten roem behaalde. In de volgende jaren onderscheidde hij zich nog herhaaldelijk, o.a. in Italië, waar hij van de Zwitsersche hulptroepen den naam „Leutfresser” ontving. Hij stierf in 1528.

Een andere beroemde landsknechtanvoerder was SEBASTIAN SCHÄRTLIN v. BURTENBACH, die in 1577 stierf.

Om het vooroordeel van de ridders tegen deze nieuwe inf. te doen eindigen, voerde de Keizer, zelf een ervaren toernooistrijder, bij de riddermatige oefeningen, het gevecht te voet in. En zoo trok hij, ook te voet, te midden van een schare van 600 Vorsten en edellieden, in landsknechtsuitrusting, met de spies op den schouder, Keulen binnen.

In den beginne werden deze troepen niet landsknechten genoemd, d.w.z. *knechten* geworven in het eigen *land*, doch soldenier en voet- of lansknecht, naar de lange spies, verkeerdelijk lans geheeten, een naam welke langen tijd is blijven bestaan en zelfs door GOETHE en SCHILLER gebruikt werd. In het woord knecht lag niets vernederends; integendeel herinnerde het aan de Middeleeuwen, toen de jonge adellijke schildknecht of -knaap dien naam droeg tot hij den ridderslag ontving.

Al stamden ook bijna alle landsknechten uit de Duitsche gouwen, onderlinge naijver kwam herhaaldelijk voor; ook ontstonden er dikwijls twisten tusschen Engelsche en Duitsche knechten, die vaak door een tweegevecht werden beslecht om erger te voorkomen, doordat de twist zich uitbreidde tot een strijd, waaraan geheele afdeelingen deelnamen en die dan gewoonlijk eindigde in een waar bloedbad.

Aan de Zwitsersche hulptroepen, die vooral in Frankrijk dienden, werden onder Karel VIII ook landsknechten toegevoegd, „lansquenets” genoemd. Zij bleven in het Fransche leger tot Frans I in 1532 zijn „légions” oprichtte. De Zwitsers kregen echter nimmer den naam van landsknechten, waarvan het liedje getuigt, gewijd aan die infanterie,

Genannt die fryen Landsknecht,
Usgenommen die eidgenossen
Solt man Swytser bliiben lassen,
Wolten kein Swytser haben
By in dieselben kriegsknaben.

Als het „Werbepatent” uitgegeven was, dan roffelden in steden en dorpen de trom, waarmede de gezellen werden opgeroepen, om voorzien van eigen kleeding en schoeisel, „mit Schwert und Spiess oder Hellebarde oder gar mit einer Hakenbüchse” zich aan te melden bij den monstercommissaris, in een bepaalde plaats door den Keizer daartoe aangewezen. Van drie spiesen werd een juk gevormd, waaronder allen die dienst wilden nemen, aan het strenge oog van den commissaris moesten voorbij gaan. Ieder vendel telde 400 knechten, waarvan er, zoo mogelijk 100 op het eerste blad van de monsterrol werden ingeschreven, beter uitgerust en bewapend dan de rest en die om die reden meer soldij ontvingen en daarom dubbelsoldeniers of de primo plane genoemd werden.

Was het vendel voltallig, dan werd een kring gevormd en hield de „Feldobrist” een toespraak, waarin hij er op wees, dat zij door den Vorst waren aangenomen tot bescherming van land en luiden, van onderdanen, weduwen en weezen en 6 maanden trouw moesten dienen. Vervolgens werd de z.g. artikelbrief (de latere krijgsartikelen) voorgelezen, welke in hoofdzaak het volgende bevatte. De knechten zouden de door den Vorst aangewezen overste getrouw dienen, niet vloeken of lasteren, vrouwen, oude lieden, geestelijken en kerken beschermen, een maand van 30 dagen voor 4 Rijnsche guldens dienen en geduld oefenen wanneer de betaling niet op tijd geschiedde, waartegenover stond, dat na een gewonnen slag bij trompetgeschal zou worden bekend gemaakt, dat de loopende maand ten einde en een nieuwe soldijmaand begonnen was. Het uitplunderen van een veroverde stad was verboden, het maken van buit slechts toegestaan „nach gereinigter Walstatt”. Het neerstooten van een kameraad die vluchten wilde, werd niet als moord beschouwd, evenmin het dooden van een twistzoeker, nadat hem driemaal vrede was aangeboden. Het gebruikmaken van eens anders naam of monteering bij de monsterring werd als schelmerij beschouwd, evenals het vernielen van molens, bakkerijen en ploegen. Verder gold dronkenschap bij een misdaad niet als verzachtende omstandigheid, mocht niemand ongewapend een legerkamp verlaten en moest een ieder te velde op zijn kleeding een rood kruis naaien en over het harnas een roode sjerp dragen.

Op al deze bepalingen werd de eed afgelegd in handen van den regtschout,

waarna de vaandrags, uitgekozen lange en sterke mannen, hun vaandel ontvingen onder de belofte „Leib und Leben bei dem Fähnlein zu lassen". Slechts de overste was bereiden, de kapiteins, al waren het ook ridders van hooge geboorte, gingen alle te voet en waren, ofschoon beter gekleed dan de knechten, evenals deze slechts met de spies of met het breede slagzwaard gewapend. De overste ontving 100 maal de knechtssoldij en de kapiteins het 10-voud.

Wat hun kleeding aangaat, men kan zich geen bonter toegetakelde troep voorstellen, dan een vendel landsknechten Ieder droeg wat hem goeddacht; naast een kerel in lompen, het bovenlijf bedekt door een hemd van twijfelachtige kleur, met wijde mouwen en met de behaarde borst ontbloot, ging een ander naar de laatste mode gekleed, in fluweelen buis, op vele plaatsen met insnijdingen, „zerhawen und zerschnitten, nach adelichen sitten", om de kostbare zijden voering te laten zien. Een nauwaansluitende rijbroek of een wijdgeplooid beekkleeding van bonte stof, met goud- en zilverbordsel en op het hoofd een groote baret met ingekeepten rand of een helm en steeds versierd met een overdaad van struisveeren. Weer anderen droegen aan de beide beenen verschillende kleuren, liefst zoo schel mogelijk, dikwijls één been naakt en het zitvlak gedeeltelijk onbedekt, de kousen vastgemaakt aan den gordel of slordig neerhangend tot op de schoenen. Was er na de bestorming van een stad een goede buit aan kleedingstoffen gemaakt, dan kende de phantasie van die ruwe mannen geen grenzen.

Ieder vendel werd voorafgegaan door een tamboer en een pijper, die zich in bontheid van kleeding niet licht door anderen lieten overtroeven!

Wat hun strijdwijze betreft, door schade en schande geleerd hebben zij die langzamerhand verbeterd, zoodat zij hun leermeesters op dit gebied, de Zwitsers, weldra overtroffen. Van exerceeren of drillen was geen sprake, het gebruik van hun hoofdwapen, de spies, was eenvoudig, doch hun opstelling en bewegingen op het slagveld werden hun groote kracht. In „Geviertordnung", in carrévorm, met de spiesen naar alle zijden als een egel uitstekend, werd op den vijand aangemarcheerd, voorafgegaan door de z.g. verloren hoop, vrijwilligers of door het lot aangewezen mannen, die het gevecht openden en ook meestal als verloren konden worden beschouwd. Dan volgden de carrés, vereenigd tot één groot vierkant, de geweldige hoop, echter met niet meer dan 100 man in front, bij een breed slagfront de carrés dikwijls afgewisseld door vanen ruiters. Naar alle zijden stonden zij, die een pantser en een lange spies droegen in het buitenste gelid, in dat naar den vijand gekeerd de dubbelsoldeniers en het meerendeel van de kapiteins. De overste ging het eerste gelid vooraf, later niet meer; van zijn leven hing toch te veel af. De haakschutten werden in de eerste rij en op de vleugels verdeeld, terwijl in de achterste gelederen bijzonder gespierde mannen geplaatst werden, die het geheel voorwaarts dreven. Zoo naderde men met dreunende schreden, bij iedere 5 slagen op de trom 3 passen voorwaarts doende en, in de maat met de tamboers, roepende „Hüt'-dich-Bau'r-ich-komm!", dreigend den vijand.

Vóór het gevecht was het de gewoonte knielend samen een gebed te doen en een lied te zingen, waarna de mannen een handvol aarde namen en die over den schouder achter zich wierpen, ten bewijze dat zij het aardsche van zich afgeworpen hadden.

Dikwijls ging aan den algemeenen strijd een duel vooraf, doordat een paar bekende vechtersbazen een tweetal vijanden uitdaagden om tusschen de beide fronten hun krachten te meten, terwijl de anderen nauwelijks konden afwachten tot het tweegevecht beslist was!

Zoo hebben zich de landsknechten reeksen van jaren gehandhaafd als be-roemde inf., dapper en onvermoeid, doch evenzeer berucht als drinkebroers en spelers; men denke slechts aan „Ein Landsknecht und ein festes Schwein, sollen allezeit voll sein”, maar ook aan den naam van het spel „lansquenet”, dat in de legerplaatsen van die woeste kompanen werd uitgevonden, want „Würfel und Karten ist ihr Geschrei”. En dat MAXIMILIAAN zijn doel, een einde maken aan het uitbuiten van de boeren, niet bereikte, blijkt uit: „Die Landsknecht ziehen auf der Gart (bedelarij), sie plagen auch den Bau'rsmann hart”. Doch ook vroolijke streken haalden zij uit; men leze daarop Hans Sachs slechts na en daverend klonken in hun legerkampen de eerste echte soldatenliederen, die vóór dien tijd slechts geestelijke en kerkelijke liederen waren.

Wie in Duitschland reist en deze zangen eens hooren wil, die wage een tocht naar het bij München gelegen Landshut, waar 's zomers het Heimatspiel „Die Landshuterhochzeit” wordt opgevoerd en hij zal daar kunnen genieten van „Landsknecht und Wirtin”, „Der Gutzgauch (koekoek)”, „Der arme Schwartenhals” en nog veel andere vroolijke wijzen en een vendel landsknechten zien voorbijtrekken, herinnerende aan den tijd, toen deze infanterie de schrik der slagvelden was¹⁾.

Een ander maal zullen wij ons praatje over de *infanterie* vervolgen.

¹⁾ Men raadplege verder; BLAU, „Die deutschen Landsknechte”, Görlitz, 1882, Q. v. LEITNER „Das Kriegswesen des heil. römischen Reiches deutscher Nation”, Leipzig 1859, WESSELY „Die landsknechte”, Görl. 1882, ALBERT RICHTER „Die deutschen Landsknechte”, Düsseldorf en voor hun uitrusting prenten van LUCAS v. LEYDEN, Beham, No. 893 in „Deutsches Leben in der Vergangenheit” I, LEONHARDT FRONSBURGERS „Kriegsbuch”, Frankfort a/M. 1573, enz.

BAND 1934

Voor den jaargang 1934 worden weder linnen banden beschikbaar gesteld, thans weder in oranje, zooals jaargang 1932.

Toezening volgt uitsluitend na ontvangst van f 1.20 per postwissel of na overschrijving op postrekening 44715.

**ADMINISTRATIE „DE MILITAIRE SPECTATOR”
ZWARTEWEG 1 - DEN HAAG**

NIEUWE UITGAVEN

Der Kampfswagenkrieg, door L. ridder VON EIMANNENBERGER, Oostenr. Generaal der art. b.d. Uitgave J. F. LEHMANN'S Verlag, München. Prijs M. 8.—, in linnen M. 9.—.

Het boek van generaal VON EIMANNENBERGER vormt ongetwijfeld een der belangrijkste uitgaven op het gebied van de tactiek der verbonden wapens welke in 1934 zijn verschenen. Het bevat een grondige studie van den invloed, welke het nieuwe wapen, dat der gepantserde strijdkrachten, op de gevechtsvoering zal hebben en behandelt daarbij — en juist dit maakt het boek voor ons zoo belangrijk — bijzonder uitvoerig de verdediging tegen gepantserde strijdkrachten.

Allereerst schetst Schr. de ontwikkeling van de vechtwagentactiek en van den afweer dezer stalen monsters aan de hand van de tankslagen op het Westfront. Samenvattend kan men hiervan zeggen, dat noch de Duitsche bewapening, noch het systeem van verdediging opgewassen bleken tegen een aanval met vechtwagens. Dat de gevolgen van deze aanvallen voor de Duitschers niet nog catastrophaler waren dan reeds het geval was, moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat het nieuwe wapen technisch nog in een beginstadium verkeerde en de tactiek uiteraard slechts geleidelijk kon worden gevormd. Hoe het zou zijn gegaan als de oorlog ook in 1919 was voortgezet, moet aan de verbeelding worden overgelaten. Volgens het werkprogramma der Entente, in Juni 1918 door CHURCHILL aan den Britschen Generalen Staf medegedeeld, zouden Engeland en Frankrijk een jaar later over 7000 zware- en middelbare-, berevens 8 tot 10.000 lichte vechtwagens hebben kunnen beschikken. De Duitschers zouden daar 6000 anti-tankmitrailleurs van 13 mm — een wapen met betrekkelijk gering vermogen — tegenover hebben kunnen stellen, benevens een naar verhouding klein aantal eigen tanks.

Wie voorgaande getallen ziet, zal moeten erkennen, dat de oorlog afbrak op een tijdstip, toen het nieuwe wapen nog slechts in het begin van zijn ontwikkeling was. Sedert dien heeft de technische ontwikkeling van de tanks zeker evenveel voortgang gemaakt als die van de vliegtuigen, al geschiedt eerstbedoelde ontwikkeling meer in het verborgen. Schr. geeft hiervan, hoofdzakelijk aan de hand der bekende werken van HEIGL, een beknopt overzicht, hetwelk hij besluit met de woorden: „Ebensowenig wie eine Truppe ohne Gasschutz aufs Gefechtsfeld geschickt werden kann, ebensowenig ist sie ohne ausreichenden Tankschutz lebensfähig“.

In het bijzonder voor kleine staten is de vechtwagenafweer een levensprobleem. Zij toch hebben, indien dit probleem niet in vreedstijd is opgelost, kans onder stalen rupsbanden te worden verpletterd alvorens zij gelegenheid krijgen het verzuimde in oorlogstijd in te halen.

Schr. gaat uitvoerig na hoe de verdediging moet worden gereorganiseerd om tegen gepantserde strijdkrachten bestand te zijn. Hij gaat daarbij uit van het feit, dat een tank in het algemeen slechts buiten gevecht kan worden gesteld door een rechtstreekschen treffer en dat het afsluitingsvuur der artillerie, dat gebaseerd is op scherfwerking, dus onmachtig is om de infanterie tegen een aanval van gepantserde strijdkrachten te beschermen. De infanterie moet zich dus zelf kunnen helpen en daartoe worden uitgerust met een infanteriekanon van voldoende vermogen, waartoe Schr. een kanon van 4,7 cm aanbeveelt. Over hoeveel van dergelijke kanonnen moet de infanterie nu beschikken? Teneinde dit vraagstuk op te lossen, onderzocht Schr. eerst hoeveel aanvallende vechtwagens op 2000 m front, het aanvalsvak van een divisie, zijn te verwachten. Volgens de huidige Fransche inzichten zijn dit er 50, op een zwaartepunt 100. Vervolgens neemt Schr. aan — uiteraard eenigszins willekeurig — dat 1 infanteriekanon gemiddeld 3 vechtwagens buiten gevecht kan stellen en komt derhalve tot de slotsom dat de infanterie op 2000 m front over 16, op een zwaartepunt over 32 infanteriekanonnen moet kunnen beschikken. M.a.w. een bataljon behoeft 8 infanteriekanonnen en moet uit de reserve van een groote eenheid met nog 8 kanonnen kunnen worden versterkt. Schr. erkent, dat deze getallen aanvechtbaar zijn, zij toonen echter voldoende aan, dat 3—6 infanteriekanonnen per regiment infanterie — waarmede, bij een regiment met een front van 2000 m, in voorkomend geval 50—100 vechtwagens moeten worden bestreden — in geen enkele verhouding staan tot de behoefte. Schr. meent, dat met een geschutcompagnie van 6 stukken

per bataljon en voorts een divisiegeschutcompagnie van 18 stukken (totaal 72 stukken per divisie) zou kunnen worden volstaan. Daartegenover staat, naar Schr.'s oordeel, dat, naarmate de aanval meer en meer op de vechtwagens komt te berusten, het aantal zware mitrailleurs — onmachtig tegen gepantserde strijdkrachten — kan worden ingekrompen. Schr. ziet in de toekomst de mitrailleurcompagnieën der bataljons omgevormd tot geschutcompagnieën.

Na een bespreking te hebben gewijd aan de organisatie van de infanteriegeschut-eenheden en aan hun opstelling (onderlinge tusschenruimte der kanonnen 300—500 m, vergelijk I.R. II A. punt 116), komt Schr. tot de indeeling en bezetting van een verdedigingsstelling waarin men een aanval van gepantserde strijdkrachten wil weerstaan.

In de *vps.* kan een vechtwagenaanval niet worden afgewezen, de voorposten moeten als tot dusver de hws. beveiligen, verkenningen beletten, enz. Hun opstelling behoeft derhalve geen principiële wijziging. Door de bataljonskanonnen zijn de voorposten in staat ook verkenningen van pantserwagens en lichte vechtwagens te beletten.

De *hws.* moet echter geheel met het oog op vechtwagenafweer zijn opgebouwd. Niet de mitrailleurs, doch de infanteriekanonnen vormen bij een vechtwagenaanval „das Gerippe der Stellung”. De geschutcompagnieën der bataljons, uit de divisie-geschutcompagnie versterkt, moeten een samenhangende „geschutgordel” van \pm 300 m diepte vormen, met op belangrijke terreindeelen steunpunten, die naar alle zijden kunnen worden verdedigd. De tirailleurcompagnieën moeten zoo worden opgesteld, dat zij de kanonnen tegen vijandelijke infanterie dekken.

De taak van de *divisiereserve* bestaat bij een vechtwagenaanval uitsluitend uit het tot staan brengen van een tegenstander, die de hws. heeft doorbroken, want een *tegenaanval* met infanterie, ook al zou deze worden gesteund door het betrekkelijk geringe aantal vechtwagens waarover een divisie zou kunnen beschikken, is tegen een massalen aanval van gepantserde strijdkrachten *tot mislukking gedoemd*.

Tegenover een vechtwagenaanval heeft, naar Schr. uiteenzet, *slechts een starre verdediging kans van slagen*. *Vechtwagens met vechtwagens te willen bestrijden acht Schr. „grundfalsch in jeder Hinsicht”*, omdat de aanvaller, die tijd en plaats heeft gekozen, steeds over een verpletterende overmacht aan wagens kan beschikken. Voorts is *het verdragend gevecht* tegenover een tegenstander, die met gepantserde strijdkrachten optreedt *onmogelijk* geworden.

Na de verdediging tegen gepantserde strijdkrachten, bespreekt Schr. de aanval met dit nieuwe wapen aan de hand van een tactisch-applicatorisch voorbeeld, om te besluiten met een samenvatting, waarin de woorden „*Geschädigt wird die Moral, wenn man irgendeine Truppe so ungenügend ausgerüstet ins Gefecht bringt, dass sie ihre Aufgaben einfach nicht lösen kann*”. Denn auch das Blut hat nur eine beschränkte Zahlungsfähigkeit, auch die Hingabe in den Tod kann keine Wunder wirken. Wäre das anders, die Kolonialgeschichte hätte anderen Inhalt.

Wij hopen, dat dit werk in handen zal komen van allen, die invloed hebben op de materiele ontwikkeling en uitbouw van ons leger. Het toont niet een doel, dat onmiddellijk moet worden bereikt, doch geeft een richting aan, waarin moet worden gewerkt. Overdrijving en eenzijdigheid kan men Schr. uiteraard voorwerpen, doch hoe zou in 1914 een studie zijn ontvangen, waarin de noodzakelijkheid van 36 mitrailleurs per bataljon werd bepleit?

C.

Die operative Verwendung der Deutschen Kavallerie im Weltkrieg 1914—'18.

Deel I. Friedensvorbereitung von ERICH-GÜNTER BLAU. (uit de serie Münchener Historische Abhandlungen, Zweite Reihe. Kriegs und Heeresgeschichte. Herausgegeben von Eugen v. Frauenholz). Uitg.: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München 1934. Prijs R.M. 3.50.

In dit slechts 80 bladzijden dikke boekje worden de groote Duitsche problemen behandeld, die zich vóór 1914 in de legerleiding voordeden ten opzichte van de organisatie van Cavalerie-Divisiën en de daarmede samenhangende vorming van hoogere aanvoerders en de scholing van hun staven. De oplossingen dezer vragen vormden een onmisbare schakel in het nog grooter probleem van het strategische gebruik der Cavalerie op het (toen) toekomstige Oost- en Westfront. In den vooroorlogschcn tijd stonden in de hoogere legerleiding de inspectie der cavalerie en de afdeeling der cavalerie aan het Ministerie van Oorlog als instantie eenerzijds recht tegenover den Chef van den Grooten Generalen Staf en den Minister van Oorlog als instantie anderzijds. Maar ook de sterkte aan Cavalerieregimenten vormde een belangrijke strijdvraag, omdat vermeerdering van

het aantal geen versterking van de voor strategische doeleinden beschikbare cavalerie bracht, indien die meerdere regimenten bestemd werden voor Divisiecavalerie, zooals gebeurde tegen alle deskundige adviezen in.

Het eerste hoofdstuk behandelt de organieke uitbreiding van het ruiterswapen vanaf 1870. Het is zeer belangwekkend te lezen, hoe steeds weer de door de eerste bevoegde autoriteiten gestelde eischen afstootten op inzichten van het Ministerie van Oorlog en de buiten het Ministerie staande raadgevers van den Minister. Dat ook hier de Rijksdag (waarin zooals de schrijver ze noemt „kluge Zivillstrategen“ zaten, die de cavalerie „ein Luxusinstrument“ noemden) een krachtig woord meesprak laat zich begrijpen. *De bloedige praktijk heeft, toen het te laat was, uitgewezen wie gelijk had!*

In het hoofdstuk over de toegevoegde wapens zal het de Nederlandsche officieren bijzonder interesseeren de ontwikkeling der wielrijders te lezen, waarin de Franschen ver op de Duitschers voor waren. Over de indeeling van artillerie, als zijnde toen een uitgemaakte zaak, wordt weinig vermeld. Merkwaardig is het, dat de bereden mitrailleurafdeelingen, 11 in totaal, bestemd voor de cavaleriedivisiën, in vreedestijd bij infanterieregimenten waren ingedeeld.

Het — ook voor ons — meest belangrijke hoofdstuk achten wij het derde: „Führerschulung“. De vorming van aanvoerders van groote eenheden houdt natuurlijk het nauwste verband met het bestaan dier eenheden en hun staven — maar dan moet ook het geld beschikbaar zijn om die aanvoerders hunne groote eenheden op manoeuvre werkelijk te laten aanvoeren. In Duitschland — in 't bizonder bij de Cavalerie — viel hier een groote leemte te constateeren.

Alle pogingen, tot de uiterste toe, van den Inspecteur der Cavalerie, Generaal VON KLEIST, hadden geen succes. Hier waren de vele wrijvingen der bevoegde autoriteiten met den Generalen Staf en het Ministerie van Oorlog niet onschuldig aan. Het vierde hoofdstuk — het meest wetenschappelijke — behandelt de verschillende, vóór 1914 heerschende inzichten over het gebruik van cavalerie, zoowel strategisch als tactisch. Zeer belangrijk is hier de korte samenvatting van de „Gesichtspunkte für die Tätigkeit und Verwendung der Heereskavalerie“ van VON MOLTKE in 1913.

Het laatste gedeelte van dit boekwerkje bevat eenige zeer belangwekkende officieele bescheiden, deze materie betreffende, meest brieven van den I. d. C., het laatste is het bovenbedoelde stuk van Generaal VON MOLTKE.

Een zeer uitvoerige bronnenvermelding besluit dit waardevolle werkje, dat een aandachtige studie — ook voor jonge officieren — overwaard is.

P.

Inleiding tot de studie der tactiek, 3e deel: Tactiek der Lichte Troepen, door C. J. A. VAN DER HEEM, Kapitein der Infanterie, Leeraar aan de K. M. A. Breda, de Koninklijke Militaire Academie.

Wij vestigen gaarne de aandacht op het verschijnen van bovengenoemd boekwerk (No. 582 van de boekenlijst), waarmede de schrijver zijn trilogie (Tactiek der infanterie, der artillerie en der lichte troepen) heeft voltooid.

Kapitein VAN DER HEEM kon bij zijn arbeid ook het nieuwe „Voorschrift Lichte troepen“ raadplegen. Onze aanstaande officieren, voor wien het boek in de eerste plaats is bestemd, hooren dus in het bijzonder de moderne Nederlandsche opvattingen omtrent het gebruik van lichte troepen. Wij juichen dit zeer toe, omdat — hoe leerzaam het bestudeeren van buitenlandsche opvattingen voor meer-gevorderden ook moge zijn — aan de cadetten in de eerste plaats moet worden geleerd, hoe het in ons leger is gesteld en hoe men bij ons over bedoeld gebruik denkt.

Mede achten wij het zeer juist gezien, dat de schrijver slechts krijgsgeschiedkundige voorbeelden uit den oorlog 1914—1918 geeft. Overgoot men onze adspirant-officieren met heldenfeiten uit de slagen bij Mars la Tour en St. Privat en met verhalen als „Das Regiment soll auch nicht reussiren, aber wenn es den Feind nur zehn Minuten aufhält und fällt bis auf den letzten Mann, dann hat es seinen Auftrag und seinen Beruf erfüllt“, feiten en verhalen, welke er bij de jongelieden als kook ingaan, dan zou men een totaal verkeerde mentaliteit omtrent het moderne gebruik van Nederlandsche lichte troepen kweeken.

D.

NICOLAUS HORTHY VON NAGYBANYA

Officier-Statshoofd.

Op 16 November jl. was het 15 jaren geleden, dat de Rijksbestuurder van Hongarije, NICOLAUS HORTHY VON NAGYBANYA, aan het hoofd van het Hongaarsche leger de hoofdstad Boedapest binnengetrokken is en het land van het communistische regiem gezuiverd heeft. Dit feit vormde in Hongarije de grootste nationale daad na den oorlog en de dankbare Hongaarsche natie heeft HORTHY tot zijn statshoofd, tot Rijksbestuurder van Hongarije gekozen.

Men verwarre het begrip rijksbestuurder niet met dat van president van een republiek, immers HORTHY's verkiezing vond plaats nadat het Hongaarsche parlement het land in zijn vroegere positie van koninkrijk had bevestigd. Aangezien echter de tijd na den oorlog niet geschikt was om een koning aan het hoofd van het land te plaatsen, besloot men — tot de internationale toestanden het zullen toelaten — een plaatsvervanger, een regent te kiezen en niemand kwam daarvoor in aanmerking dan admiraal v. HORTHY, die het land van het communistische gevaar gered heeft.

Admiraal VON HORTHY voltooide in 1886 op 18-jarigen leeftijd de studie bij de marine-academie en trad als adelborst tweede klas in dienst van de Oostenrijksch-Hongaarsche vloot. In 1892 nam hij als vaandrig deel aan de Oost-Aziatische expeditie van het oorlogsschip Saida, waarbij het schip ook Nederlandsch Indië aandeed. Op zijn vierenveertigste jaar werd hij tot corvetkapitein benoemd. Vervolgens benoemde Keizer FRANS JOZEF hem tot zijn adjudant, een zeer groote onderscheiding.

Toen de wereldoorlog uitbrak, vroeg HORTHY den keizer toestemming om zijn plaats bij de vloot weer te mogen innemen. Tot December 1914 was hij commandant van den kruiser Habsburg, daarna van den snellen kruiser Novara.

De Oostenrijksch-Hongaarsche vloot heeft in den eersten tijd van den oorlog geen bijzondere ondernemingen verricht, aangezien de oorlogsmarineleiding reeds vermoedde, dat Italië zich bij de Entente zou aansluiten, met het oog waarop concentratie van de Oostenrijksch-Hongaarsche vloot bij de Italiaansche wateren geboden was. Toen die aansluiting een feit geworden was, heeft VON HORTHY tegen de Italiaansche marine de eene heldendaad na de andere volbracht. Hij waagde het, de vijandelijke vloot te benaderen en met zijn drie kruisers, Novara, Helgoland en Saida en enkele torpedojagers heeft hij bij de baai van Otranto een schitterende zege behaald, wat hem den eere-naam bezorgde van „de held van Otranto”.

Na den voor Oostenrijk-Hongarije zoo tragisch geëindigden oorlog kreeg HORTHY, toen admiraal en commandant van de geheele Oostenrijksch-Hongaarsche krijgsmarine, de droevige taak de vloot, en de inrichtingen aan den wal aan den Jougoslavischen nationalen raad over te geven. Hij had dit bevel te volbrengen, doch weigerde de Jougoslavische vlag te hijschen zoolang hij en de zijnen zich nog op de kruisers bevonden.

HORTHY trok zich op zijn landgoed te Kenderes terug. Toen echter de roode terreur in Hongarije op z'n hevigst woedde, heeft hij met sterke en deskundige hand het nationale leger opgericht, aan het hoofd waarvan hij op 16 November 1919 Boedapest binnenrukte en een einde maakte aan het schrikbewind van BÉLA KUN en diens bloeddorstigen staf.



NICOLAUS HORTHY VON NAGYBÁNYA, Rijksbestuurder van Hongarije, in de uniform van Kolonel der Infanterie.

TOEPASSING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT

Het aantal antwoorden op de in het November-nummer gestelde vraag was niet zoo groot als wij gewend zijn.

Blijkbaar was de vraag moeilijker dan gewoonlijk.

In deze meening werden wij versterkt, doordat ons o.a. de mededeeling gewerd, dat de oplossing zoo moeilijk te geven was, omdat de opdracht van de patrouille niet bekend was.

Ten deele is dit juist.

De vraag ware scherper omlind geweest, indien wij een opdracht er bij hadden kunnen geven, doch dan hadden wij deze er bij moeten fantaseeren, aangezien de opdracht ook niet in het Witboek voorkomt.

De oplossing van de vraag, waarmede wij ons het beste kunnen vereenigen is die van den kapitein der infanterie C. REIJNIESE, C.—Landstormverband *Utrecht*, welke wij hieronder laten volgen.

De verplichtingen van patrouilles bij de Koninklijke Landmacht in Nederland vloeien voort uit art. 27 R.K., terwijl art. 143 W. v. M. S. de meerdere strafbaar stelt, die nalaat de maatregelen te nemen, welke het belang van de zaak vordert.

In voorschrift nr. 90k, „*Leidraad voor het onderricht met betrekking tot de wettelijke bepalingen betreffende de ondeggeschiktheid*”, (Aanschrijving D. v. O. van 13 Januari 1928, IIe Afd. nr. 25), is een leidraad verstrekt, hoe in het algemeen moet worden opgetreden.

In het gegeven geval gaat het om demonstreerende militairen.

De vraag moet hier worden gesteld, op welke wijze de demonstratie zich uitte.

Het gezamenlijk demonstreeren door militairen van land- of zeemacht is ontoelaatbaar en strijdig met de krijgstucht (art. 2, 1° W.K.) en moet worden opgevat als het op onpaste wijze uiting geven aan ontevredenheid over een door de Overheid genomen maatregel.

Indien de toon, blijkende uit toespraken of liederen, van dien aard is, dat aanwezig kan worden geacht het ondermijnen van de krijgstucht, dan is een ernstig misdrijf aanwezig, hetgeen strafbaar gesteld is in art. 147 W. v. M. S.

Deze vraag is van belang, omdat, indien er sprake is van een misdrijf, de meerdere de bevoegdheid heeft om de hulp in te roepen van de Rijks- of gemeentepolitie (L.O. 1930, nr. 101) en deze alsdan *verplicht* is te helpen.

In het eerst gestelde geval, derhalve indien aanvankelijk alleen sprake is van een overtreding tegen de krijgstucht, kan — in geval van nood — eerst dan politioneele hulp worden ingeroepen, wanneer alsnog een misdrijf wordt gepleegd. Dit is het geval, indien wordt geweigerd aan een bevel te voldoen (opzettelijke dienstweigering, art. 114 W. v. M. S.). In het onderhavige geval was deze toestand inderdaad aanwezig door het weigeren te voldoen aan het bevel om aan boord terug te gaan.

Aannemende, dat het hier slechts ging om demonstreerende militairen, die vielen onder art. 2, 1° W.K. — in geval van een feit vallende onder art. 147 W. v. M. S. of, nog erger, van militair oproer (art. 124—126 W. v. M. S.) zouden de bevoegde autoriteiten wel niet volstaan hebben met uitzending van twee patrouilles — hadden de patrouilles onder soortgelijke omstandigheden in Nederland de volgende maatregelen moeten treffen.

Bij het ontmoeten van de demonstranten, deze in korte krachtige bewoordingen op het verkeerde van hun handelwijze wijzen en gelasten onmiddellijk naar de kazerne terug te keeren.

Wordt aan deze order geen gevolg gegeven (het hier gestelde geval) dan is opzettelijke dienstweigering aanwezig (art. 114 W. v. M. S.) en krachtdadig optreden eisch.

Met de inmiddels aangekomen tweede patrouille de demonstreerende militairen insluiten, de wapens trekken en waarschuwen, dat ieder die poogt te ontsnappen zal worden neergeschoten.

Bericht wordt gezonden aan de autoriteit, die de patrouilles uitzond met verzoek om versterking. Deze kan worden gegeven door beschikbare militairen (kader zoo mogelijk) of, zoo dit niet mogelijk is, door de hulp van de militaire politie in te roepen (Alg. instr. voor de Politietroepen; Voorschr. 90k). Eventueel kan de patrouillecommandant dit op eigen initiatief doen. Indien geen of onvoldoende militaire hulp aanwezig is, kan de hulp van Rijks- of gemeentepolitie worden ingeroepen (zie boven).

Hoe door de patrouilles verder moet worden opgetreden, hangt van velerlei omstandigheden af, vaste regels zijn hiervoor niet te geven en in geen enkel voorschrift vastgesteld. De Commandant handelt naar zijn inzicht met den vasten wil om het wettig gezag met alle hem ten dienste staande middelen te handhaven, steunende op art. 27 R. K., art. 143 W. v. M. S. en art. 40 W. v. S., hetwelk een beroep op overmacht toelaat.

Handelende als boven aangegeven bestaat de kans, dat de demonstranten zich door het krachtig optreden van de patrouilles tot bezinning laten brengen en zich verder rustig gedragen. Alsdan kunnen zij, in afwachting van de ingeroepen hulp, gedwongen worden zich in marschcolonne op te stellen en onder geleide van de patrouilles in de richting van de kazerne (het schip) tot terugmarsch worden gedwongen.

In geval van gewelddadig verzet of bedreiging, gepaard met geen gevolg geven aan de order om ter plaatse te blijven, de belhamels bij name gelasten zich over te geven en arresteren. De belhamels en woordvoerders zullen bij een dergelijke gelegenheid vanzelf op den voorgrond treden en gemakkelijk kenbaar zijn. Indien geen overgave zou volgen, dan moet de gegeven waarschuwing uitgevoerd worden en zoo noodig van de vuurwapenen worden gebruik gemaakt. Dit laatste moet ook gebeuren, indien gevaar voor eigen leven of dat van anderen aanwezig is (*Handhaving van de krijgstuicht*, Ministerieele aanschrijving 10 Juni 1927, IIe Afd., nr. 47; art. 40 W. v. S.).

Wij schreven hierboven reeds, dat wij ons met dit antwoord het beste konden vereenigen.

Toch zijn er ook in dit antwoord nog eenige kleinigheden, welke opgemerkt dienen te worden.

Allereerst vergeet de inzender te vermelden, dat ook in het *Reglement op den Garnizoensdienst* regels gegeven worden, zij het dan ook zeer weinige, nopens het optreden van patrouilles (art. 45 en 46 van het reglement).

Voorts had vermelding van artikel 26 van het *Reglement betreffende de krijgstuicht* en artikel 128 van het *Wetboek van Militair strafrecht* niet achterwege mogen blijven.

Had de inzender deze bepalingen nageslagen, dan zou zijn mededeeling, dat in geen enkel voorschrift vaste regels zijn vastgesteld nopens het optreden van patrouilles, hem zelf ook wel te boude zijn voor gekomen.

Een laatste bezwaar tegen de gegeven oplossing is nog, dat de inzender te veel staart naar eventueele hulp, welke gevraagd zou kunnen worden.

Naar onze meening, moet het optreden van de patrouilles er juist op zijn gericht, om *zonder* hulp, ook tegen een overmacht, de vereischte maatregelen te nemen. Dat daarbij dan van de wapenen gebruik zal moeten worden gemaakt mag geen bezwaar zijn.

Tenslotte willen wij als een goed, kort en bondig antwoord nog vermelden dat, hetwelk wij ontvingen van den eerste-luitenant der infanterie J. J. HASSELBACH.

NIEUWE UITGAVEN

Fluszübergänge im Weltkriege von Major a.D. VON BOSE. Uitg. E. S. Mittler und Sohn, Berlin. Prijs R.M. 4,50.

In een 78 bladzijden dik boekje, dat het 7e Heft is van „Taktische Erfahrungen aus dem Weltkrieg 1914-1918”, geeft de schrijver twee voorbeelden van een rivierovergang: 1°. de overgang van het XXIIe Res.Korps over de Save bij Belgrado, begin October 1915;

2°. de overgang der verbonden troepen van het leger van veldmaarschalk VON MACKENSEN over de Donau bij Svistov in November 1916.

Wij kunnen de bestudeering, zoowel aan hooggeplaatste als aan subalterne officieren, aan infanteristen en aan artilleristen, bijzonder aanbevelen. Een ieder vindt erin, wat van zijn gading is.

Het werkje is vlot geschreven, zoodat men geen vrees behoeft te hebben in slaap te vallen bij de bestudeering van de tallooze gedetailleerde voorbereidingsmaatregelen, welke voor deze rivierovergangen noodig waren. Wat deze voorbereidingen betreft, „Draufgänger” kunnen uit deze krijgsgeschiedkundige voorbeelden een les putten!

Wij willen voorts niet onvermeld laten, dat het „Übersetz-Uebersicht der 217 Inf.-Div.” als bijlage in het boekje is opgenomen. Wij veronderstellen, dat menigeen voor een voorbeeld van een „overzet-regeling” belangstelling zal hebben.

D.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de Lichte troepen.

Bevorderd.

tot reserve-luitenant-kolonel bij den Staf IV I. Brig., gerekend van 25 Augustus 1934, reserve-majoor P. J. M. VAN DER REYDEN, van het R.W.

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Benoemd.

tot reserve-luitenant-generaal bij het wapen der genie, eervol ontslagen luitenant-generaal M. RAAIJMAAKERS, oud-inspecteur der genie.

Titulaire rang.

De titulaire rang van generaal-majoor verleend, gerekend van 23 October 1934, aan den kolonel J. H. G. KAPPELHOFF, inspecteur van het Wapen der Koninklijke Marechaussee.

Bevorderd.

tot reserve-kapitein bij het 10e R.I., met ingang van 1 Nov. :

reserve-eerste-luitenant D. A. J. BOKS, van dat regiment.

tot reserve-kapitein voor speciale diensten bij het dienstvak der Intendance, met ingang van 1 Nov.

reserve-eerste-luitenant voor speciale diensten A. P. POTJER, van dat dienstvak.

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse, reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse: A. VAN WAASBERGEN, 4 Nov.; K. VAN DER HEM, 13 Nov.; H. J. OOSTERHUIS, 18 Nov.; J. J. M. SCHREIEN, 23 Nov.; A. J. OSKAM, 23 Nov.

Eervol ontslagen.

Reserve-kolonel W. FROGER, van den Staf VII I. Brig., 1 Nov.

Reserve-kapitein P. A. FUIJT, van het 5 R.I., 29 Oct.

Id. E. J. KROES, van het 13 R.I., 17 Dec.

Reserve-dirig. officier van gezondheid der tweede klasse J. C. DIEHL, 17 Nov.

Reserve-majoor voor speciale diensten C. S. SIXMA BARON VAN HEEMSTRA, van den Generalen Staf, 27 Nov.

Kolonel-titulair Jhr. W. LAMAN TRIP, van het wapen der infanterie, 1 Januari 1935.

Reserve-kapitein G. J. T. SCHELTEMA, van het R.J., 1 Nov.

Id. S. J. H. WESSELINK, van het R.G.Tr., 16 Nov.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Eerste-luitenant J. J. JURRISSSEN, van het 18e R.I., gedetacheerd ten bureele van den Ch. G. S., overgeplaatst bij den Staf inf. en werkzaam gesteld ten bureele van den Ch. G. S., 1 Nov.

Eerste-luitenant A. H. J. L. FIEVEZ, G. DIJKSTRA en A. BARETTA, onderscheidenlijk van het 17e R.I., het 12e R.I. en het 7e R.V.A. voor den tijd van één jaar werkzaam gesteld onder de bevelen van den Ch. G. S. 1 Nov.

Eerste-luitenant H. A. J. SCHOUWMAN, van het 4e R.I., gedetacheerd ten bureele van den Ch. G. S., 1 Nov.

Eerste-luitenant R. VAN DEN BRINK, van het 20e R.I., werkzaam gesteld bij den Vrijw. landstorm te 's-Gravenhage.

Kapitein J. C. G. NOTTROT, van het G.R.Tr., in verband met zijne benoeming tot leeraar bij de H.K.S. overgeplaatst bij den Staf genie, 1 Nov.

Kapitein J. F. B. WEBER, van het 5e R.I., onder eervolle ontheffing uit zijn functie van officier-commissaris in de 4e Militaire afdeeling, overgeplaatst bij het 18e R.I. en benoemd tot adjudant van dat regiment, 17 Oct.

Eerste-luitenant Mr. J. TUINSTRAS, van het 20e R.I., overgeplaatst bij het 7e R.I., 1 Oct.

Eerste-luitenant J. C. VAN HEUVEN, adjudant bij den Staf I A Brig., eervol uit die functie ontheven en ingedeeld bij het 2e R.V.A., 1 Nov.

Eerste-luitenant L. C. ONDERSTAL, van het 2e R.V.A., overgeplaatst bij den Staf I A Brig. en benoemd tot adjudant van die brigade, 1 Nov.

Eerste-luitenant der militaire administratie H. W. A. LE CLERCO, van het 22e R.I., overgeplaatst bij het R.G.Tr., 23 Oct.

Tweede-luitenant der militaire administratie J. H. A. WESTER, van het K. Lu. A., overgeplaatst bij het 22e R.I., 1 Nov.

Eerste-luitenants J. HOLTRUST en H. A. VISEUR, beiden van het 13e R.I. zoomede J. W. HEEMSKERK en J. C. C. VAN ERP, beiden van het 17e R.I. zijn aangewezen tot het volgen van een cursus voor meer uitgebreide rechtskennis aan de Universiteit te Amsterdam.

Eerste-luitenant C. J. IJ. VAN 'T WOUDE, van het 1e R.V.A., overgeplaatst bij het R.K.A. Eerste-luitenant H. MOSKIE, gedetacheerd bij het K. P. en T. is op 16 October 1934 bij dat korps overgeplaatst.

Eerste-luitenant J. BAARSCHERS, van het 21e R.I., overgeplaatst bij het 5e R.I., 1 Nov.

Eerste-luitenant J. P. DE HINGH, van het 7e R.V.A. (gedetacheerd bij de H.K.S.), overgeplaatst bij het K. Lu. A., 1 Nov.

Kapitein F. E. DE NIJS BIK, adjudant van de Schoolcomp. M.D., onder eervolle ontheffing van die functie, bestemd tot kapitein-instructeur, 1 Nov.

Kapitein C. F. A. MILDERS, van de Schoolcomp. M.D., benoemd tot adjudant van die schoolcomp., 1 Nov.

Eerste-luitenant P. J. BOUDEWIJN, van het 13e R.I. en gedetacheerd bij de Schoolcomp. M.D., overgeplaatst bij die schoolcomp. 1 Nov.

Kapitein M. SCHREUDER, van de 2e Div. Kon. Marechaussee te Roermond, overgeplaatst bij de 4e Divisie, met standplaats Assen, 1 Nov.

Kapitein H. A. J. G. KAASJAGER, van de Kon. Marechaussee te 's-Hertogenbosch, overgeplaatst naar Vlissingen.

Eerste-luitenant K. SIERSEMA, van het 6e R.I., tot 1 Januari 1935 gedetacheerd bij 3 — S.R.O.I. te Breda.

Kapitein T. VAN POPTA, van den Staf inf., werkzaam bij den Topografischen dienst, onder eervolle ontheffing van zijn tegenwoordige werkzaamstelling, gedetacheerd ten buree van den garnizoenscommandant, te 's-Gravenhage, 6 Nov.

Kapitein J. H. J. RAAT, adjudant van het 16 R.I., eervol ontheven van de betrekking van adjudant, overgeplaatst bij den Staf inf. en toegevoegd aan den I. d. I., 5 Nov.

Kapitein W. G. A. SCHOENMAKERS, van het 17 R.I., overgeplaatst bij het 2e R.I. en benoemd tot adjudant van dat regiment, 5 Nov.

Kapitein J. DOMMISSE, van het 2e R.I., overgeplaatst bij het 17 R.I., 5 Nov.

Eerste-luitenant G. A. VAN DRIEM, van het 5e R.V.A., overgeplaatst bij het Artilleriepaardendepôt.

Eerste-luitenant M. J. H. S. ROMPEN, van het 2e R.I., overgeplaatst bij het 17 R.I., 15 Nov.

Eerste-luitenant A. J. W. J. L. LOSECAAT VAN NOUHIJS, van het 4e R.V.A., gedetacheerd bij het Wapen der Koninklijke Marechaussee.

Kapitein J. D. W. KALKMAN, van het 3 R.V.A., overgeplaatst bij het R.K.A. en benoemd tot adjudant van dat regiment.

Decoratiën.

Majoor T. S. ROOSEBOOM, van den Staf art., ridder in de Orde van de Kroon van Italië.

Kapitein J. C. G. NOTTROT, van den Staf genie, ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Reserve-kapitein J. MOORMAN, van het R. Gr., kruis van verdiensten IIIe klasse van Hongarije.

Reserve-majoor Jhr. I. L. VAN DEN BERCH VAN HEEMSTEDÉ, van het 19e R.I., kruis van verdiensten IIIe klasse van Hongarije.

UIT DE LEGERORDERS.

Nr. 297. Ministerieele beschikking van 23 October 1934, VIe Afd., nr. 103, naar aanleiding van het K. B. van 6 October 1934, nr. 68 (in uittreksel).

AANVULLINGS- EN WIJZIGINGSBLAD Nr. 1 VAN HET
„BOEKWERK UNIFORMEN”.

Ter gelegenheid van het 120-jarig bestaan van het 26 October 1814 opgerichte wapen der Koninklijke marechaussee is aan de ceremonieele tenue van de officieren toegevoegd een kolbakzak van lichtblauw laken, met zilveren koord gebiesd en met zilveren kwast van bouillons en voorts een pluim van witte struisvederen.

Omtrent het dragen van het draagriemenstel is bepaald:

1. Het draagriemenstel wordt steeds bij de grijze kleeding gedragen; ongewapend zijnde zonder den drager.

2. Bij gebruik van de overjas of den jekker wordt, bij diensten in troepenverband, het draagriemenstel daarover gedragen; in alle andere gevallen onder de overjas of den jekker.

(Bij L.O. nr. 312 is een gelijke wijziging gebracht in lid 1 van art. 76 R.I.D.K.L.).

Voorts zijn de bepalingen van het Boekwerk Uniformen betreffende het dragen van manchetten en van een rouwband in overeenstemming gebracht met het terzake gestelde in den Inwendigen dienst en den Garnizoensdienst.

DE RTIGSTE JAARVERSLAG VAN DE KONINKLIJKE NATIONALE
VEREENIGING TOT STEUN AAN MILICIENS.

De ontvangst van dit jaarverslag is ons een welkome gelegenheid om, zoover nog noodig, de aandacht van onze lezers op deze bijzonder sympathieke vereeniging te vestigen. Zij stelt zich, blijkens de statuten, ten doel:

1°. zooveel mogelijk te voorkomen, dat militieplichtigen, tengevolge van de vervulling hunner verplichtingen als zoodanig hunne betrekkingen verliezen;

2°. hulp te verleen aan hen, die tengevolge van de vervulling hunner militieplichten, hunne broodwinning verloren en na hun verblijf onder de wapenen dientengevolge in behoeftige omstandigheden verkeeren, en in het algemeen aan hen, voor wie de vervulling hunner militieplichten bijzondere nadeelen medebrenge.

Hoewel het onder 1° bedoelde euvel de laatste jaren is verminderd, doordat vele werkgevers, mede onder invloed van herhaalde aanmaningen en opwekkingen van den Minister van Defensie, ten deze hun plicht als vaderlander beter zijn gaan begrijpen, kan men helaas nog niet zeggen, dat de vereeniging in dit opzicht overbodig is geworden. Over 1933 wist de vereeniging 570 dienstplichtigen te helpen en wel 295 bij het verkrijgen van werk, 213 geldelijk (voor een totaal bedrag van f 6792,63) en 62 op andere wijze.

Het lidmaatschap van de vereeniging verkrijgt men voor f 1,— per jaar, terwijl men voor f 10,— jaarlijks of f 200,— ineens donateur kan worden. (Secretariaat Hemonylaan 14, Amsterdam Z., postrekening nr. 12459).

C.

NIEUWE UITGAVEN

Dictionnaire pour l'industrie des armes, des munitions et des explosifs, augmenté de nombreuses expressions militaires par HANS STROM, JULES MICHAUX, A. F. STAEGER Jr. et RODOLFO STEPPAT.

Ieder die zich op technisch terrein beweegt, heeft wel eens behoefte gevoeld aan een woordenboek, dat de vaktermen op zijn speciaal gebied in verschillende talen geeft. In deze behoefte te voorzien voor den wapentechnicus, die uit den aard der zaak veel met legerautoriteiten in aanraking komt, is de bedoeling van het bovengenoemde boek, welks verschijnen wij reeds aankondigden in het Maart-nummer van dit jaar. Sedert de „Sammlung militär-technischer Ausdrücke”, meer dan dertig jaar geleden door de firma KRUPP voor eigen gebruik gedrukt, doch die een ruime verspreiding heeft gevonden, is op dit zeer beperkte gebied van vakterminologie weinig of niets verschenen. Aan de Duitsche, Fransche en Engelsche talen voegt het hier besproken werkje Spaansch als vierde taal toe. Voor een volgenden druk, die wij het gaarne toewenschen, zouden wij de aandacht bovendien willen vestigen op het Italiaansch, dat voor de vaktermen der wapenindustrie zeker van evenveel belang geacht moet worden als het Spaansch.

A. E.

UIT DE VAKPERS

DE VERDEDIGING VAN DE BRUGGEN VAN CHATEAU-THIERRY OP 2 SEPTEMBER '14.

In de Februari-aflevering van dezen jaargang vestigden wij de aandacht van onze lezers op een „kruistocht” van \pm 500 man Fransche Infanterie, welke 500 man door een gelukkig toeval nog zoo tijdig te Chateau-Thierry kwamen, dat zij konden medewerken aan de verdediging van de bruggen over de Marne op 2 Sept. '14.

Wij vinden thans een ander verhaal over deze verdediging van de bruggen, ter inleiding waarvan de Redactie een overzicht geeft van de beteekenis, welke het bezit van deze bruggen voor ieder van de beide partijen op bedoelden datum moest hebben.

Het station Chateau-Thierry was de zetel van een magazijn. Voor de bewaking van dit magazijn was aangewezen een compagnie territorialen, bij welke compagnie de schr. was ingedeeld als luitenant.

In de laatste dagen van Augustus '14 zou het magazijn worden ontruimd. Vorenbedoelde compagnie zou als laatste onderdeel op 2 September '14 te 16.30 vertrekken.

Aangezien op 1 September de nadering van den vijand reeds bij geruchte werd vernomen, nam de C. reeds maatregelen, o.m. bestaande uit verkenningen en bezetting van de bruggen over de Marne.

Op 2 September 16.00 was de ontruiming van de magazijnen voltooid, de bezetting van de bruggen marcheerde af naar het station om te worden ingeladen. Het vertrek van de treinen had vertraging ondervonden, zoodat weer maatregelen worden genomen om eenige bruggen te bezetten.

Hierbij ontmoet men een detachement dragonders, die de onmiddellijke nabijheid van den vijand melden en mede zullen werken bij de verdediging van de bruggen:

- a. om de evacuatie van het magazijn te beveiligen;
- b. om de overtocht van een divisie mogelijk te maken.

De schr. verhaalt dan de aankomst van het eerder genoemde detachement van de „Vijfhonderd”.

Om 18.00 is de laatste trein van het magazijn uit Chateau-Thierry vertrokken. Vorenbedoeld detachement blijft te Ch.-T. om de overtocht van de Divisie te beveiligen.

Deze Divisie, welke vóór 19.00 de bruggen zou overschrijden, is te laat. Op aandrang van een paar stafofficieren blijft de compagnie territorialen nog langer wachten.

Den geheelen avond gaat met schermutselingen voorbij. Het gelukt den vijand niet de bruggen te vermeesteren.

Om 24.00 geven de beide Stafofficieren den moed op, dat de divisie nog aan de Marne zal komen en zij geven dan de compagnie territorialen den raad, zich gedurende de duisternis van den vijand los te maken. Aldus geschiedt en op 3 September 0.20 begeeft deze compagnie zich op marsch naar het Zuiden.

Revue d'Infanterie, Juli '34.

B.

VOORDEELEN VAN WAARNEMING VANAF DEN GROND.

Gedurende den wereldoorlog kwam vooral op het Oostelijk front uit, welke onschatbare voordeelen voor de artillerie zijn verbonden aan waarneming vanaf den grond. De groote doorbraken van het Russische front in 1915 en 1916 hebben alleen daaraan hun succes te danken, dat waarneming vanaf den grond de werkzaamheid van het artillerievuur verzekerde; storing van de telefonische verbinding tusschen waarnemer en batterij behoorde tot de uitzonderingen. Op het Westelijk front daarentegen kon een waarnemer in de voorste lijn of op een bekend waarnemingspunt slechts zelden op een ongestoorde verbinding rekenen. Bleef deze echter gehandhaafd, dan was het resultaat der waarneming vanaf den grond meestal een volledig succes.

Hoe langer hoe meer echter moest men in het Westen overgaan tot topografische en ballistisch voorbereide vuren zonder waarneming. Door zoo nauwkeurig mogelijke uitschakeling der daginvloeden trachtte men een zoo groot mogelijke trefkans te bereiken, waarbij de onvermijdelijke fouten noodzaakten groote oppervlakten met groote hoeveelheden munitie te beschieten. Men was zich echter bewust, dat deze wijze van schieten altijd een surrogaat bleef.

Zelfs in de ontzaglijke materieelsslagen in het Westen, handhaafde zich het voordeel van de waarneming vanaf den grond. Noch die vanuit het vliegtuig, noch die met behulp van licht- en geluidmeetdienst kan zich daarmede meten.

Daarom behoort niet de jongste, maar de beste officier van de Afdeling op den waarnemingspost te zitten. Zijn hoofdtaak is, met zoo weinig mogelijk munitie zoo groot mogelijke uitwerking te verkrijgen. Om die te vervullen, is een ongestoorde verbinding met de stellingen der batterijen de voornaamste voorwaarde. De moderne techniek geeft daartoe een middel aan de hand, in den vorm van een gepantserde waarnemingsmotorwagen, die zich dwars door het terrein kan bewegen en voorzien is van een draadloze telefooninstallatie. Gedurende den wereldoorlog was de techniek nog niet in staat op deze wijze de verbroken zekere verbindingen tusschen waarnemer en batterij te herstellen.

Nooit moet men uit het oog verliezen, dat de waarneming voor een werkzaam artillerievuur de alles beheerschende hoofdfactor is. Nooit kan dan ook voldoende zorg worden besteed aan de keuze en de opleiding van de waarnemers. Tactisch inzicht en groote besluitvaardigheid moeten bij hen tot karakteristieke eigenschappen worden ontwikkeld. In de eerste plaats moet de opleiding gericht zijn op waarneming vanaf den grond, daarnaast moet aandacht worden besteed aan de waarneming vanuit de lucht.

Wehr und Waffen, September 1934.

De boven aangehaalde beschouwingen geven ons aanleiding erop te wijzen, dat de toch reeds groote verschillen tusschen oorlogs- en vredeswaarneming — afwezigheid van rookgordijnen, van de springpunten der nevenbatterijen en, last not least, van 's vijands wapenwerking — nog sterker wordt geaccentueerd door het gebruik van oefeningsprojectielen, die een springwerk van geheel ander karakter opleveren dan die der oorlogsprojectielen. Werkelijke waarnemingsoefeningen kunnen eigenlijk alleen met die projectielen worden gehouden, die ook in oorlogstijd verschoten worden.

A. E.

LICHT-MODEL VECHTWAGEN (z.g. „KLEINKAMPFWAGEN”).

Tot voor kort werd dit type vertegenwoordigd door de Engelsche Carden Lloyd VI model 1928. Eenige van deze voertuigen zijn bij K.R.A. ingedeeld. De maximumsnelheid bedraagt 40 km/u, de pantsering bestaat uit maximum 10 mm staalplaat. Fig. 1.

In verband met de goede resultaten, die in verschillende landen met dit type vechtwagen zijn bereikt, is men overal begonnen in eigen land deze „kleinkampfwagen” te bouwen, evenwel voorzien van een draaitoren.

Amerika.

In dit land heeft o.a. de bekende constructeur CHRISTIE een licht model vechtwagen ontworpen, die een gewicht heeft van 2,2 ton en een maximumsnelheid bereikt van 90 km/u. De bewapening bestaat uit een klein kanon. De hoogte van het voertuig bedraagt ongeveer 1,50 m.

Het voertuig heeft normaal vier wielen, waarover echter een loopvlakketting kan worden aangebracht. Fig. 2.

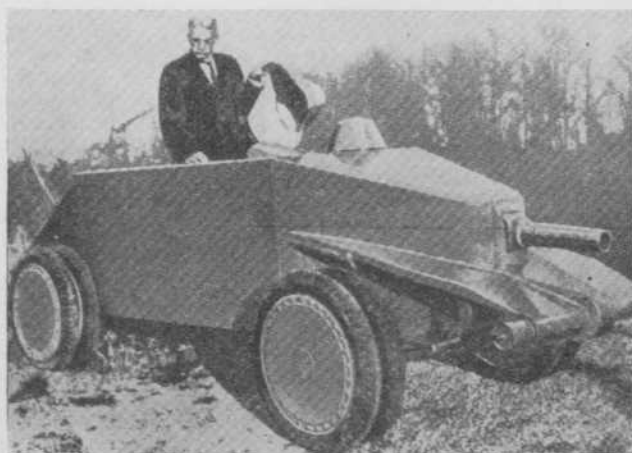
Een ander ontwerp is van de firma „Cunningham”. Dit ontwerp moest voldoen aan bepaalde, door het legerbestuur vastgelegde, eischen.

De voornaamste eisch was, dat de hoofdonderdelen van het chassis genomen moesten worden van een in massa voorkomend handelsvoertuig. Hierdoor wordt het voordeel verkregen, dat bij mobilisatie dit type vechtwagen in een snel tempo in massa kan worden aangemaakt.

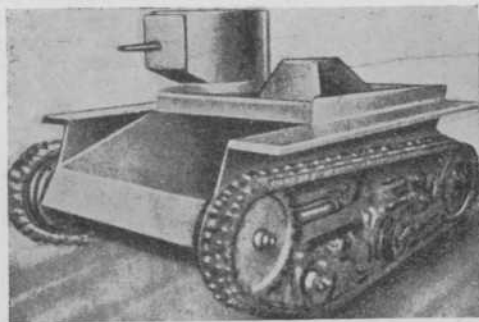
De verkregen resultaten met dit voertuig waren zeer gunstig. Fig. 3.



Afb. 1. Vickers Carden Loyd lichtgewicht tank. VI.



Afb. 2.



Afb. 3.



Afb. 4.

Technische gegevens.

gewicht 2,5 ton, lengte 2,25 m, hoog 1,65 m.

motor 70 rpk.

snelheid 50 km/u.

aandrijfmecanisme: rupsband met gummibeslag (geruischloos).

pantsering 4—10 mm.

bewapening: machinegeweer in draaitoren.

Frankrijk.

Hier heeft men het Carden Lloyd-type overgenomen. Draaitoren is niet aanwezig. Dit voertuig wordt ook gebruikt voor het transport van munitie, enz. naar de voorste lijn. Fig. 4.

In Polen, Rusland en Tsjecho-Slowakije heeft men eveneens dit lichte type in de bewapening opgenomen.

Conclusie.

In verband met de gunstige resultaten, die in het buitenland zijn verkregen met het ontwerpen van lichte vechtwagens, waarbij zooveel mogelijk de hoofdonderdelen van een normaal chassis worden benut, zal het aanbeveling verdienen dit vraagstuk ook in ons land in studie te nemen.

Sanct Christophorus, 8 Heft, '34.

Ir. v. D. Tr.

HET GEBRUIK VAN MODERNE GEREEDSCHAPPEN DOOR DE PIONIER-AFDEELINGEN VAN HET ENGELSCHE LEGER.

De Engelsche pioniers verrichten hunne werkzaamheden tegenwoordig op de meest moderne wijze. Eén dezer dagen werd te Aldershot een demonstratie gehouden en bevatte het programma de volgende verrichtingen:

- het in een snel tempo aanleggen van militaire wegen met behulp van moderne wegwerktuigen. Veertig pioniers waren in staat, per dag 1600 meter weg aan te leggen;
- het slaan van bruggen;
- het werken met mobiele licht- en pompinstallaties en met mechanische handgereedschappen, geschikt voor pionierdoeleinden, o.a. pneumatische kettingzagen, grondboren, enz.

Een Guy 6-wieler was ingericht voor het leveren van elektrische stroom voor een net van 60 lampen. Deze lichtinstallatie was binnen 6 man-uur in werking te stellen.

Zeer doelmatig was ook de „Johnson” hei-installatie, die geheel automatisch werkte. De verhandeling is voorzien van verschillende foto's, die duidelijk weergeven de moderne werkwijze der hedendaagsche pioniers.

The Commercial Motor, 18 Mei 1934.

v. D. Tr.

DE ITALIAANSCH E MANOEUVRES 1934.

De Italiaansche legeroefeningen, welke dit jaar van 19 tot 26 Augustus plaats hadden, en waaraan 100.000 man deelnamen, waren de grootste, welke sedert den wereldoorlog zijn gehouden. De groote waarde, welke MUSSOLINI aan dergelijke oefeningen hecht als middel om het nationale zelfbewustzijn te verhoogen wordt bewezen door het feit, dat hij alle ministers en staatssecretarissen mede onder de wapenen had doen komen, hetzij in hun functie van reserve-officier, hetzij door hen bij hoogere staven in te deelen.

De manoeuvres speelden zich af in de Noordelijke Apenijnen tusschen Florence en Bologna, een kaal gebied, arm aan water en met een weinig ontwikkeld wegennet. Aangenomen was, dat de kam van de 1200—1300 m hooge Apenijnen de grens vormde tusschen een Roodland (Bologna) en een Blauwland (Florence). Bij het begin van den oorlogstoestand stonden de wederzijdsche dekkingsstroepen met de voorhoeden dicht tegenover elkaar. Het Rode leger bestond uit 2 legerkorpsen, elk van 2 divisien, waarvan de concentratie voltooid was. Het Blauwe leger bestond uit 3 legerkorpsen, daaronder 2 van 2 en 1 van 3 divisien, en een snelle divisie, doch was bij het begin van de vijandelikheden nog niet geheel geconcentreerd. Beide partijen hadden sterke luchtstrijdkrachten.

De gevechten begonnen in den morgen van 19 Augustus met een poging van Rood, om gebruikmakende van den bij de concentratie verkregen voorsprong, zich meester te maken van de passen Z.W. van Monghidoro en bij Il Gigo. Een divisie, gesteund door de legerkorpsartillerie, werd hiertoe ingezet en drong de Blauwe troepen aanvankelijk terug. Blauw trok daarop de snelle divisie aan. Deze bestond uit 2 regimenten cavalerie, 1 regiment bersaglieri-wielrijders, een gemotoriseerd bataljon zwarthemden, een afdeeling rijdende-, een afdeeling lichte- en een afdeeling zware veldartillerie, benevens een verbindingsafdeeling. De snelle divisie naderde met groote snelheid door het Sieve dal, doch werd aldaar verrassend aangevallen door 60 roode vliegtuigen en bestookt met mitrailleurvuur, brisant- en gasbommen. Vooral de cavalerie leed zware verliezen. De gehavende snelle divisie bereikte toch het front, waar zij in den nacht door een pas ontladen gewone divisie werd afgelost. Blauw benutte, om de werkzaamheid van de Rode vliegers te ontgaan vooral de nacht ter voltooiing van de concentratie.

Op den tweeden manoeevredag was vermeldenswaard een aanval van een Rode divisie, benevens de reeds genoemde snelle divisie, met steun van lichte vechtwagens. Deze aanval werd door den Koning, MUSSOLINI en militaire vertegenwoordigers van 23 Staten, w.o. Nederland, gadeslagen.

De derde dag was een rustdag. Op dezen dag werd door een infanteriebataljon als demonstratie een gevechtsschietoefening gehouden. Dit bataljon was volgens de nieuwste denkbeelden georganiseerd en bewapend en bestond uit: 3 tirailleurcompagnien, elk met een sectie lichte mortieren, 1 mitrailleurcompagnie, 1 sectie mortieren en een batterij van 4 stukken anti-tankgeschut van 6,5 cm. In dit verband zij opgemerkt, dat in Italië de infanterie ten volle als het hoofdwapen wordt gewaardeerd en in het middelpunt van de belangstelling staat. Voorts verdient het aandacht, dat de geweergranaat — enkele jaren geleden aangeprezen als het middel bij uitnemendheid om aanvallende infanterie over de laatste twee, driehonderd meter heen te helpen — thans wegens te groote spreiding is losgelaten (vergelijk I.R. II A, punt 8). Inplaats daarvan wil men elke compagnie als krombaanvuurwapen lichte mortieren geven.

Nadat de manoeuvres op den vierden dag waren hervat, ging Blauw, thans overmachtig, tot het offensief over. De Rode vliegers waren bijzonder ijverig in de weer om hun kameraden op den grond te steunen. Zulks geschiedde o.a. door bombardementen bij dag en bij nacht op het station van Florence. In deze stad trad de luchtbeschermingsdienst in werking, zoodat op deze wijze ook de burgerbevolking haar aandeel in de manoeuvres kreeg.

Te middernacht van 23 op 24 Aug. ging Blauw met 2 legerkorpsen verrassend tot den aanval over, sloeg een bres in het Rode front en wierp hier de snelle divisie in. Dank zij gunstig opgestelde reserves wist Rood de doorgebroken Blauwe troepen echter op te vangen. Daar de ervaringen van den Wereldoorlog ertoe hebben geleid, dat de tactische voorschriften van de meeste legers nachtaanvallen op grooten schaal ontraden, verdient het bijzondere de aandacht, dat in Italië blijkbaar een andere opvatting heerscht.

24 Augustus, 9.10, eindigden de oefeningen, waarna MUSSOLINI bij de slotbespreking, staande op een vechtwagen, de bekende in de dagbladen medegedeelde rede hield, culmineerende in de woorden dat Italië zich niet moet voorbereiden op den oorlog van morgen, maar op die van heden.

„Militär Wochenblatt“ 1934, nr. 10.

„Deutsche Wehr“ 1934, nr. 38.

C.

DE 14^E DUITSCHE DIVISIE BIJ DE MOERASSEN VAN ST. GOND
(8 Sept. 1914).

De Commandant R. VILLATE geeft een zeer belangwekkende studie over het optreden van bovengenoemd onderdeel op 8 September 1914.

Belangwekkend in velerlei opzicht! Niet alleen door de beschrijving van de actie van de 14e Divisie op 8 September, waaruit voor ons Hollanders al veel te leeren valt, omdat het hier betreft den aanval van een groote eenheid over een acces tusschen de moerassen van St. Gond door, maar ook omdat wij eruit leeren hoe kleine oorzaken dikwijls groote gevolgen hebben.

De kritische lezer verzuime niet aan te teekenen, dat de actie geheel door Franschen bril wordt bekeken. Om een historisch juist beeld te krijgen is het noodig de Duitse en Fransche bronnen te raadplegen! Maar zelfs al is het verhaal niet geheel „natuurgetrouw“, dan toch blijven in dit verhaal veel elementen, waaruit wij leering kunnen putten.

Wij zijn op 8 September 1914! De Marneslag is in vollen gang, de zegevierende opmarsch van het Duitse Leger zal een einde nemen en de „stellingoorlog“ worden ingeleid.

Onderdeelen van het IIe Duitse Leger staan ten Noorden van de moerassen van St. Gond tegenover deelen van het zoo juist gevormde 9e Fransche Leger, waarvan de bevelhebber — generaal FOCH — op de ons bekende energieke wijze tracht den Duitschers den doortocht naar het Zuiden te beletten.

Blijkbaar hebben de Duitschers slechts zwakke krachten ten Noorden van de moerassen. Op 7 September schijnt een Fransch bataljon een offensieve verkenning te hebben verricht tegen een door de Duitschers bezet dorpje Aulnizeux, waarvan het gevolg is, dat de Duitschers nog in den avond van 7 September worden gealarmeerd.

Het resultaat is: onzekerheid bij de Duitschers, verzoek van den R.C. aan den D.C. om versterking. Deze zendt het bericht door aan den legercommandant, onder toevoeging van de mededeeling, dat hij geen reserves meer heeft.

Generaal Von Bülow zal de 14e Divisie zenden. Deze Divisie is sinds den 6en September vrijwel ononderbroken in beweging geweest. Op 7 September 5.00 is de Divisie o.m. in beweging gezet, om te Montmirail te rusten. 20.00 wordt de Divisie gealarmeerd om te marcheeren naar de moerassen van St. Gond.

Als eerste resultaat van dit vrijwel doelloos heen en weer zenden van een divisie zien wij de eenheid met zeer vermoeide troepen het gevecht ingaan.

„Economie des forces“ heeft niet alleen betrekking op de materiele krachten, zij geldt in verhoogde mate voor de lichamelijke- en moreele krachten, waarover het Leger beschikt.

De D.C. is zijn Divisie voorgegaan en heeft contact opgenomen met den korpscommandant. De inlichtingen, welke hij van den vijand en de eigen troepen ontvangt, zijn zeer onvolledig. Intusschen, „de quoi s'agit-il?“ Het is in de eerste plaats noodig zich meester te maken van den Noordelijken uitgang van het acces door de moerassen. Aldus geschiedt. De C. van het daartoe aangewezen detachement krijgt een duidelijke opdracht.

Aangezien de B.C. moet handelen in volkomen duisternis in hem volslagen onbekend terrein, besluit hij het bataljon bijeen te houden, waardoor hij slechts een deel van de hem verstrekte opdracht uitvoert.

Intusschen is de divisie opgemarcheerd. De manschappen zijn uitgeput. Om 3.00 geeft de D.C. de bevelen, waarin o.a. wordt bevolen, dat om 6.00 een bepaalde lijn moet worden overschreden.

Dit bevel bereikt den zeer vermoeiden troep om 5.00. Het resultaat begrijpt ge! Alles haast zich, ontbijt wordt bijna niet genuttigd en weer voorwaarts!

Een tweede zeer ernstige les, n.l. dat men bij het aangeven van uren, waarop een beweging moet worden ingezet, rekening houdt met den tijd, welke moet verlopen, eer het bevel van den D.C. de troepen kan hebben bereikt.

Wij zullen het gevecht niet tot in details volgen. Noteeren alleen, hoe de 14e Divisie vrijwel onbekend blijkt met de bewegingen van eigen troepen en vijand en hoe de voorste troepen, in verwarring gebracht door een artillerie-opstelling van een nevendivisie, zich vergissen in de uitgangsstelling.

Vervolgens zien wij het eene bataljon na het andere zich wringen door het nauwe acces en welke aantrekkingskracht er wordt uitgeoefend door een reeds in tirailleurlinie ontwikkelde eenheid. Welgeteld 8 bataljons worden opeengehoopt op een terrein van

eenige honderden meters breed en diep en in bedwang gehouden door eenige zwakke afdeelingen Fransche infanterie.

Leerrijk voor ons hoe wij *niet* moeten aanvallen, vertrouwen gevend voor wat betreft de enorme kracht, welke ons polderland bezit.

Alvorens dit overzicht te besluiten, vestigen wij de aandacht op de heldendaad van de 5e batterij van het 7e Regiment artillerie, waarvan de Commandant, kapitein VON HEEWART, zijn stukken in stelling brengt in de voorste lijn van de eigen infanterie, terwijl wij tevens de kloeke wijze memoreeren waarop een aantal andere batterijen, alle gevaren ten spijt, zich opstelt in de onmiddellijke nabijheid van de infanterie.

„Liaison par le bas” in haar ware beteekenis!

Revue d'Infanterie, Augustus '34.

B.

DE SORTEERING VAN ZIEKEN EN GEWONDEN.

Kolonel SCHICKELÉ zet in een uitvoerig artikel de beteekenis van de sorteering der zieken en gewonden uiteen. Doel van deze technische verrichting is, dat elke zieke of gewonde na een geneeskundige onderzoek een bepaalde aanwijzing voor de voor hem noodige behandeling krijgt en de plaats, waar voor hem de beste genezingskansen bestaan, binnen een bepaalden tijd bereikt.

Tevens kan de man nu voor de evacuatie die behandeling krijgen, die hem het doortaan van het vervoer mogelijk maakt.

Theoretisch zou het juist kunnen zijn, de sorteering dicht achter het front definitief te verrichten. Dit is echter onmogelijk, omdat de hierbij benoodigde specialistische hulpmiddelen bij b.v. het regiment niet aanwezig kunnen zijn. Men kan nu een speciale sorteeringsformatie oprichten of de sorteering door de opeenvolgende reeds bestaande geneeskundige inrichtingen doen verrichten.

Een afzonderlijk voor dit doel bestemde formatie zou weer zoo dicht achter het front moeten liggen, dat de omgeving te onrustig zou zijn om haar voldoende uit te rusten. Zij zou bovendien te groot worden, terwijl bij kleinere capaciteit spoedig overvulling zou optreden. Bovendien zou het losmaken van verbanden, spaiken, enz., zonder opvolgende behandeling onnoodig tijdverlies geven.

In 1915 heeft het Fransche leger bij gevechten in Champagne dit systeem beproefd, doch de resultaten waren dusdanig, dat men er spoedig mee gebroken heeft en tot het 2e systeem is overgegaan.

De sorteering geschiedt nu „en cascades”. Elke formatie heeft haar afdeeling sorteering. Deze methode, hoewel er ook gebreken aan kleven, heeft goed voldaan. Bovendien kunnen zoo wijzigingen in den toestand der patienten, die als regel verergeringen beteekenen, worden ondervangen. Vooral bij gaspatienten deed dit zich veelvuldig voor.

Dit systeem is in het Fransche voorschrift van 1930 behouden (en geldt ook voor ons leger D.).

Alle gewonden passeeren de divisiepost (ongeveer 8 km achter het front). Hier kan als regel de sorteering op de gegevens, die op de gewondenkaart reeds ingevuld zijn, worden voortgezet, zonder dat verbanden etc. behoeven te worden losgemaakt, doch kan op den toestand van pols, ademhaling, gelaatsuitdrukking, enz. worden verricht.

Zes mogelijkheden doen zich nu voor:

1. absoluut onvervoerbaar (stervenden): blijven ter plaatse;
2. gevallen van 1e urgentie: bestemd voor de ambulance van het legerkorps;
3. gevallen van de 2e—3e urgentie: bestemd voor de primaire evacuatie-hospitalen of een geneeskundige inrichting van het leger;
4. zij, die snel hersteld zullen zijn: naar de centra voor deze lijdens bestemd;
5. *éclopés* (verminkten, kreupelen): naar de centra voor hen bestemd;
6. zij, die vrijwel direct hersteld zullen zijn: naar het front terug.

Zijn reeds centra voor gaszieken, lijdens aan beenbreuken, geslachtszieken, zenuwpatienten, enz. in werking, dan worden deze categoriën van lijdens naar de voor hen bestemde inrichtingen gezonden.

De beslissing op de divisiepost genomen, is uiterst belangrijk doch niet definitief. Aan de volgende formaties is de taak weggelegd, eventuele fouten te herstellen. De ambulance van het legerkorps heeft hier de belangrijkste taak. Deze krijgt de lijdens van de eerste urgentie in behandeling, welk begrip op de divisiepost ruim genomen moet worden. Dreigt op de divisiepost overvulling te ontstaan, dan moeten de lijdens ongesorteerd worden doorgezonden naar het legerkorps; kan men ook daar het werk niet af,

dan naar het primaire evacuatiehospitaal. Verder mag in geen geval een gewonde worden afgevoerd, zonder aan een sortering met ontbloote wonden te zijn onderworpen.

Bij de sortering is de oude indeeling in vervoerbare en onvervoerbare te verwerpen. Deze begrippen zijn te wisselend al naar gelang de tactische omstandigheden, de beschikbare vervoermiddelen, de wegen, enz.

Prof. LARDENNOIS stelde de indeeling in urgentieclassen voor, die ook werd ingevoerd, en wel:

- 1: stervenden;
- 2: 1e urgentie: ingrijpen in de eerste 6—12 uur na het optreden van de ziekte of verwonding noodig;
- 3: 2e urgentie: idem binnen 12—24 uur;
- 4: 3e urgentie: idem binnen 24—48 uur;
- 5: zij, die snel zullen herstellen: deze groep kan ook ten 4e worden ondergebracht.

Volgens statistieken uit den wereldoorlog verhouden deze groepen zich ongeveer als volgt:

	gewonden	gaszieken	éclopé's	totaal
stervenden.....	1	—	—	1
1e urgentie	4	1	—	5
2e „	13	4	—	17
3e „	37	25	—	62
snel herstellenden	9	4	2	15
totaal	64	34	2	100

De moeilijkheid van deze indeeling is gelegen in de vraag, welke groepen van verwondingen men in de verschillende klassen moet onderbrengen. Behalve gevallen, waarin zeer duidelijke medische aanwijzingen voor b.v. gevallen van de eerste urgentie bestaan, zullen ook hier de bovengenoemde omstandigheden wel van invloed kunnen zijn.

Tenslotte vestigt schr. er, zooals ook ons oorlogsvoorschrift doet, de aandacht op, dat het verrichten der sortering een medisch zeer moeilijk werk is, waarbij chirurgische geschooldheid der artsen en het beschikken over voldoende technische hulpmiddelen, b.v. röntgen-apparaten, van zeer groot voordeel zijn.

Archives médicales belges, April 1934.

Dr. DORNICKX.

RIVIEROVERGANG.

Generaal-majoor PIÉRARD geeft eenige technische beschouwingen aangaande den gewelddadigen overgang over groote rivieren.

S. vermeldt, dat alle militaire reglementen voorschrijven, den overgang op een breed front te doen plaats hebben; hoe breed het front moet zijn, is niet te formuleeren, daar te veel omstandigheden hierop van invloed zijn. S. noemt als voorbeeld den Duna-overgang in 1917, waarbij de Duitschers op een front van 4,5 km aanvielen met 10 divisies in échelons, terwijl het aanvalfront der Duitschers bij den Marne-overgang in Juli 1918 een breedte had van 18 km, waarop 12 divisies in eerste linie waren opgesteld.

De overgangspunten moeten worden gekozen op de plaatsen, waar de rivier aan eigen zijde inspringt; getracht moet worden, zoo spoedig mogelijk stelling te nemen in de koorde van de veroverde bocht. In den regel is men dan nog niet ver genoeg, om den brugslag veilig te stellen; er zal moeten worden opgerukt, tot de vijandelijke artillerie met haar vuur de rivier niet meer kan bereiken. Doet men dit niet, dan is de kans op vernieling van de geslagen brug zeer groot. Bij den overgang over de Piave in October 1918 werd de eenige door het Fransch—Italiaansche leger over deze rivier geslagen brug verschillende keeren vernield; zulks omdat de reeds overgegangene troepen niet ver genoeg waren opgerukt. Het zal dus geruimen tijd duren, voor men met brugslag kan beginnen; in dit verband vestigt S. de aandacht op het belang om zoo lang mogelijk het overvaren van troepen door te zetten.

Ten aanzien van den overgang zelve, zegt S.: er zijn twee methodes, n.l. of een zeker aantal pontons vertrekken gelijktijdig naast elkaar, of een bepaald aantal pontons vertrekken achtereenvolgens achter elkaar. In ieder zich voordoend geval zal hieruit een keuze gedaan moeten worden. S. maakt voor beide methodes eenige berekeningen en breekt, naar aanleiding hiervan, een lans voor het overvaren met gekoppelde pontons.

Wij kunnen niet aan de verleiding weerstand bieden, om — zonder commentaar — eenige zinsneden uit het artikel letterlijk over te nemen. S. zegt:

„Chez nous, avec le service à court terme, je crains fort qu'on ne puisse plus former de bons mariniers dans nos régiments du génie", terwijl hij verwijst naar het werk van den Colonel BAILLS „Franchissement des fleuves par les armées modernes", waar gezegd wordt op blz. 151: „On peut affirmer que les sapeurs-pontoniers de 1914 et 1918 étaient certainement de valeur supérieure à ceux que nous formons actuellement avec le service de dix-huit mois".

Bulletin Belge des Sciences Militaires, Juli 1934. Bx.

ZAKBOEK VAN EEN SOLDAAT.

De Luitenant E. R. geeft, onder bovenstaand opschrift, in eenige eenvoudige schetsen, indrukken opgedaan op het slagveld.

Deze schetsen behooren zeker niet tot de „vakliteratuur" in engeren zin, men vindt er geen strategische of tactische vraagpunten in, maar wel zijn deze indrukken uitermate nuttig om ons een indruk te geven van zooveel, wat zich op het gevechtveld en achter het front afspeelde.

Uit dezen hoofde bevelen wij de lezing van deze fijn-geschreven opstellen zeer aan.

Revue d'Infanterie, Juli '34. B.

DE WAARNEMING VAN HET VUUR VAN DE BEGELEIDENDE VUURMONDEN.

De kapitein DE L'EPREVIER wijdt aan bovenstaand onderwerp een interessant artikel. De schrijver begint met de zeer juiste opmerking, dat het vuur van deze vuurmonden moet worden geregeld, in de eerste plaats omdat de schootstafels uiteraard niet voldoende zijn om het eerste schot met zekerheid op het doel te brengen, verder omdat deze eenheden niet beschikken over voldoende middelen om kaartvuur te kunnen afgeven en tenslotte omdat de munitievoorraad ontoereikend is om zoonodig een bepaalde terreinzone onder vuur te nemen. Om dit vuur te kunnen regelen is waarnemen noodzakelijk. De in het reglement aangegeven methode voor het regelen van het vuur, kan slechts worden toegepast wanneer de waarnemer niet verder dan 30 à 40 m van de vuuropstellingen is verwijderd.

De schrijver maakt een tweede juiste opmerking, wanneer hij zegt, dat men zich bij de verdere uitwerking zal moeten baseeren op de bij de artillerie ten deze opgedane ervaringen.

De schrijver gaat dan allereerst de waarneming na, wanneer de waarnemer dicht bij het vurende stuk staat.

In dat geval is de zijdelingsche afwijking vrij eenvoudig waar te nemen en de noodige correctie aan te brengen.

De lengteafwijking is moeilijker te beoordeelen, althans wat de grootte betreft.

Hij beveelt daarom de ook bij ons gebruikelijke methode aan om slechts het min of plus te beoordeelen.

Teneinde de waarneming mogelijk te maken, beveelt hij in sommige gevallen het gebruik van rookprojectielen aan.

Voor de regeling van de lengte wil de schrijver het doel eerst begrenzen tusschen twee grenzen, welke 200 m verschillen, daarna wordt het grensschieten voortgezet totdat de grenzen ongeveer 50 m verschillen. Daarna worden de grenzen door een enkel schot bevestigd, terwijl daarna de tusschengelegen opzethoogte als basis voor het uitwerkingsvuur wordt genomen.

Verder behandelt de schrijver de waarneming en de correctie, wanneer de waarnemer een verwijderd waarnemingspunt heeft ingenomen. Het kan niet anders of de waarneming onder groote hoeken (observation latérale) wordt afzonderlijk behandeld, waarbij tevens aandacht wordt gewijd aan de waarneming uit twee posten.

Revue d'Infanterie, Mei 1934.

B.

OPMERKINGEN OVER DE PRAKTIJK VAN HET VUREN MET DEN FUSIL-MITRAILLEUR.

De kapitein SOUTIRAS geeft een uitvoerige beschouwing over bovenstaand onderwerp, waarbij hij zich vooral bezighoudt met de vuren op grootere afstanden. Immers volgens het Infanteriereglement kan de fusil-mitrailleur worden gebruikt tot op 1200 m, terwijl het Schietvoorschrift geen enkele aanwijzing geeft hoe moet worden gehandeld bij vuren boven de 600 m.

De auteur heeft daarom een serie proeven genomen en geeft op grond hiervan zeer lezenswaardige beschouwingen over dit onderwerp.

De schr. staat niet alleen stil bij de te verwachten resultaten op deze afstanden, maar geeft ook aanwijzingen omtrent de opleiding van de schutters, waarbij hij veel aandacht wijdt aan de juiste schiethouding.

De schr. is zeer voldaan over den modernen Franschen fusil-mitrailleur, doch zou alleen eenige verbeteringen aan de richtmiddelen wenschen.

Bij de verkregen resultaten vestigt de schr. de aandacht op de noodzakelijkheid om het vuur behoorlijk te kunnen regelen. Op weinig zichtbare doelen was het resultaat gering.

Bij de bestudeering vergete men niet acht te slaan op de verschillen, welke tusschen onzen Mitr. M. '20 en den behandelde fusil-mitrailleur bestaan.

Revue d'Infanterie, Juli '34.

B.

NIEUWE VELDUNIFORM VAN HET BRITSCHE LEGER.



Tijdens de gevechtsoefeningen van de Iste Divisie van het Britsche leger in de vlakte van Salisbury werd een nieuwe velduniform beproefd. Bovenstaande foto toont de bediening van een zwaren mitrailleur in deze uniform. Wij vestigen de aandacht op de omgeslagen kragen, de „plus fours” en op de hoofdbedekking, waarvoor blijkbaar twee modellen in beproefing zijn.

